

HAYDİ

Mayıs-Haziran 2021

7. Sayı

Ücretsiz

İki aylık kültür ve edebiyat dergisi

HAYDİ
İki aylık kültür ve edebiyat dergisi
Mayıs-Haziran 2021
7. Sayı
Ücretsiz

Yayın Ekibi

Cevher Tat
Eren Sülün
Özden Selim Karadana
Yahya Altun

Editör

Eren Sülün

Genel Koordinatör

Özden Selim Karadana

Dergi Tasarımı

Cevher Tat

Kapak Görseli

Sercan Tunalı

İnternet Sitesi

haydidergi.com

İletişim

info@haydidergi.com

İçindekiler

- [4] Haydi Dergi Ekibi *Önsöz*
- [7] Kaan Benli - Minnie in Color* *İllüstrasyon*
- [8] Gizem Kargin - Durmak *Deneme*
- [9] Özden Selim Karadana - Geçmedi Gitti *Öykü*
- [13] Fidan Budak *Resim*
- [14] Kürşat Batuhan Tezel - Şükran Günü *Öykü*
- [16] Şevval Balkan - Postcard From** *Kartpostal*
- [17] Cevher Tat - Kısa Öyküler *Öykü*
- [19] Yahya Altun - Yanardöner *Şiir*
- [20] Levni Hakan Şahin - Gözler Önünde *Öykü*
- [23] Sercan Tunalı - Awake*** *İllüstrasyon*
- [24] Cevher Tat - Fadime Uslu ile Okumak, Yazmak ve Eleştiri Üzerine *Söyleşi*
- [30] Sevdâ Deniz Karali - Kırmızı *Şiir*
- [31] Eren Sülün - Gecikmiş Bir Hesaplaşma *Mektup*
- [33] Kürşat Batuhan Tezel - Acil Yardım Çağrısı *Gezi Yazısı*
- [34] Görkem Çolak - Bir Nöbet Günü *Öykü*
- [41] Ayaz Yıldız - Ya da *Fotoğraf*
- [42] Eren Sülün - Ölüler Evinde Anılar *Öykü*
- [44] Mesut Adlin - Göz Ardı Edilmiş Klasikler *Film İnceleme*
- [50] Günsu Özkarar - Yazımı Hiç Okumayacak Eski Sevgilime *Deneme*
- [52] Sena Çelen *Fotoğraf*
- [53] Sercan Tunalı - Okurlardan Sorular *Söyleşi*
- [54] Aynur Eğitimci - Sevgi Masalı *Öykü*
- [58] Güney Coşka - Zerrecikler *Öykü*
- [60] Mehmet Emin Karaynir - Bir İntiharın Fotokopisi *Şiir*

*Rengârenk Minnie

**...'dan Kartpostal

***Uyanmak

Önsöz

Edebiyat, birçok sanat dalı gibi, çok zengin bir alan. Sezgilere, duygulara, akla hitap eden bir alan. Benim için yeri hep özel oldu. Hayatımla/hayatla ilgili çözümsüzlükler yaşadığımda, içinde bulunduğum gerçeklikten bunaldığımda okumaya daha bir şevkle yaklaştım.

Nasıl iyi eserleri okurken coşkulanıyorsam, yazdıklarımı da paylaşmaya öyle hevesleniyordum. Haydi Dergi'yle beraber bu gerçek oldu. Bu çok güzel. Ama daha güzeli bunu arkadaşlarımla beraber yapıyor olmak, aramıza yeni arkadaşların katılması, alanında tecrübeli yazarların, çizerlerin konuk olarak yanımızda olması...

Haydi Dergi birinci yaşını kutluyor.

Yazan, çizen bütün ekip arkadaşlarıma ve okurlarımıza teşekkür ediyorum.

Sercan Tunalı'ya bu sayımızda konuk çizerimiz olmayı kabul ettiği için teşekkür ediyorum.

Fadime Uslu'ya söyleşimize katıldığı için teşekkür ediyorum.

Nice sayılara, nice buluşmalara.

Şimdi Haydi Dergi'nin diğer üyelerine bırakıyorum sözü.

Cevher Tat

İyi ki diyebilmekten güzeli var mı? İyi ki doğdun Haydi, birinci yaşın kutlu olsun. Yeni yaşınla keyifli bir yıl dilerim.

Özden Selim Karadana

Bir yıldır hayatıma eklediği deneyimlerden dolayı Haydi'ye minnettarım. Nice senelere. Doğum günü kutlu olsun.

Eren Sülün

Önsöz

1 sene olduğunu fark etmemişim bile. Zaman ne çabuk geçti bu yıl. Zannımca, her şeyin eskiye dönmesini beklemek zamanı eğip bük-tü. Süreç uzadıkça eskiye döndüğümüzde hiçbir şeyin bıraktığımız gibi olmayacağı görünüyor. Önceki yaşamdan gittikçe uzaklaştığımızı his-sediyorum. Fakat yanı sıra değişmeyen arkadaşlıklar, alışkanlıklar da bir köşede duruyor. Haydi Dergi de bu zorlu akışta yazma alışkanlığımı diri tuttu. Her iki ayda bir "Yazacak mısın bu sayıda?" sorusunu bekler oldum. 1 yıldır yaşam durmuş olsa da yazmak hiç durmadı. Sizlere bu-nun için teşekkürü borç bilirim. Haydi ekibi arkadaşlarım...

Gizem Kargin

Haydi Dergi'nin benim için belki de en güzel yanı, içimde yazacak hiçbir şey yok sandığımda bile elimi o kaleme götürüp hiçbir zaman da boş döndürmemesi. Varlığı, bizi var edişi kutlu olsun. Elllerine sağlık canım ekip.

Sevda Deniz Karali

Uzun zaman olmuş. Artık yeni sayı çıktığında ilk günkü gibi heye-canlanmıyorum. Başka bir şekilde heyecanlanıyorum. Daha kalıcı, daha oturaklı bir heyecan... Heyecanıma ortak olan Haydi ekibine ve okuru-na teşekkürler. Yıldönümümüz kutlu olsun.

Levni Hakan Şahin

Dağda keklik,
Burada domates.
Şükürler olsun, bunu bulamayanlar da var.
Haydi Dergi'nin 1. yılı kutlu olsun!

Kürşat Batuhan Tezel

Önsöz

Bazı zamanlar yazma eylemini kendimce şöyle betimlerim:
Zihnimizde uçuşan özgür kuşların her biri bir kelime taşıyor gibi gelir... Peki kimdir bu özgür kuşlar? Tahmini pek de zor olmasa gerek... Hay yaşşa dostum, bildiniz o kuşu, evet beyaz güvercin. Ancak diğer kuşlar ve başka diğer renkler alınmasın şimdi bana. Üzmek istemem onları da... Darılmasınlar şimdi bana umarım alırım gönüllerini... Velhasılıkelâm, birinci yaşını dolduran Haydi Dergi'mize, zihnimdeki beyaz güvercinlerin özgürce, hasbelkader taşıdığı tüm kelimeleri siz sevgili okurlarımızla paylaşma cesareti gösterip, onların daha uzak diyarlara uçmasına vesile oldukları için minnetle şükranlarımı iletirim... Sevgiyle.

Güney Coşka

Pazar yerinin kaybolmuşlarıyız biz. Kimseler de aramıyor bizi. Bir yaşamak telaşıdır bulaşmış herkese, fakat sonu gelecek farkında değil kimse. Pazar tezgâhına çıkıp bağırasınız gelmiyor mu sizin de? Dikilmiş bir taş kalacak hepimizden geriye. Gelin tutunalım el ele. Böyle ölmek istemiyoruz diye. Böyle ölmek istemiyoruz...

İsteğimiz bizden geriye kalan bir iz. Ölümsüz olmak istiyoruz zira yazarak diri kalacağımıza inanıyoruz. Burası da diri kalmak isteyenlerin yeri. Ancak yazarak girebilirsin kapıdan içeri. Haydi!

Mehmet Emin Karaynir

Minnie in Color*

Kaan Benli

İllüstrasyon

*Rengârenk Minnie

Kapıdan çıkıp koşa koşa otobüs durağının yolunu tutuyorum. Belli belirsiz bir istek doğuyor:

Bir dursam, caddeye karışsam, solukların arasına, yaşamanın arasına, insan yüzlerini görsem... Ama neye yarar? Kulak asmıyorum. Kandırmaca ümitler bunlar... İnsana yalan söyleyen, gerçekmiş gibi gösteren caddenin canlılığını. Caddede akan sadece bir kitle. Bir kitlenin derinliğine nasıl erişebilirim ki? Arzum oku ileriye fırlatmakken, dokunabildiğim tek şey suyun üstünde kalan yosun parçaları. Kendimi ne ile doyurabilirim? Şöyle elimi cebime atıp aralarına sızsam... Nereye gidiyorsunuz? Evleriniz nerede? Bugün ne yediniz? İşte canlılık burada: Yemekte, susamakta, zaafta. Yenik düşmek, canlılığın birinci kuralı ama bir kitleye dokunamam ki...

Avareliğin zamanı değil, çalışmak biraz daha uzasın, biraz daha... Böylelikle daha az duyayım. Çünkü durmak dinlendirir, sonra düşündürür. Durmak sordurur. Durmak yok. İnsan kendini eğleyeceği şeyi nasıl da kendine göre seçiyor... Her iş, zamanın korkunç özgürlüğüyle yarışmak üzerine seçili. Böyle yorulmasam; kafamdaki, beni öldürür. İnsan olmanın kötü huyları beni öldürür.

Erzurum'un kışı zorludur balam... Gözlerimi açtığımda zihnimden geçen ilk cümle bu oluyor. Erzurum'da ikinci kışım bu. Üstelik daha kışın başı, bunun bir de sonu var ki bu yılı da atlatırsam kendime kar tanesi şeklinde altın madalya takacağım. Yorgan altı sevdiğinin koynundaymış hissi veriyor. Ayrıl ayrılabilirsen. İki gündür kafamda bereyle uyuyorum, iyi hissettiriyor. Dışarıda kalan burnum ve dudaklarım kas katı kesilmiş. Allah'ım bana güç ver diyerek bir hışımla çıkıyorum yorganın altından.

İlk iş UFO'yu takıyorum prize. Sıcaklık bütün kemiklerime nüfuz edene kadar tavuk döner gibi yavaş yavaş dönüyorum karşısında. Yeterli ısıya ulaşınca mutfağa doğru yöneliyorum. Öhhhüü! Epeydir hasıl olan öksürük nöbetlerinin bugünkü siftahını yapıyorum. Öhhüü! Allah kahretmesin. Çaydanlıkta ıhlamur kaynayadursun, dün akşamdan hazırladığım sandviçi basıyorum tost makinesine. Üzerinde Seyit Onbaşı silüeti olan kupaya gidiyor elim. Bu aralar zihnimde "Bir Başkadır Benim Memleketim" çalışıyor. Pazardan aldığım ucube zencefili rendeliyorum kupaya. Ihlamurumla sandviçimi alıp UFO'nun karşısına kurulum. Öhhhüü! Allah kahretmesin. Küçük peynir parçaları saçılıyor ağzımdan masaya. Dünden kalan kullanılmış peçeteyle toparlıyorum peynir parçalarını. "Kazım Hoca'm, gelemiyorum ben bugün, annem öldü." demek istiyorum. Annem ölsün istemiyorum, sadece okula gitmek istemiyorum. Yarın da öbür gün de ertesi gün de ve ertesi günün ertesinde de. O kadar akrabam olmadığı için planım suya düşüyor. Çok yorgunum. Sekiz rauntluk bir boks maçından çıkmış gibiyim. Üstelik galip de değil mağlubum. Bütün kemiklerim kırılmış. Allah'ım sen bana güç ver. Kalkıyorum sandalyeden, tabakla kupayı tezgaha bırakıyorum. Hey gidi Seyit Onbaşı gel beni de taşı.

Kat kat giyiniyorum. Üstümdeki her bir kat daha da ağırlaştırıyor vücudumu. Kütüphanemden Kuvay-i Milliye'yi bulup atıyorum çantama, çıkıyorum dışarı. Küresel ısınmanın uğramadığı bir memleketteyim, botlarım karların içine girip çıkıyor. Garç,garç,gurç,gurç. İnlemelerim eşlik ediyor bu seslere. İçi geçmiş yaşlı bir amca gibi inliyorum düz yolda. Ayyy, ayyy, garç, garç, gurç, gurç... İki kilometrelik yol gözümde büyüdükçe büyüyor. İki dizime iki şımarık çocuk sarılmış, üç kişi yürüyoruz sanki okul yolunu.

“Zeki Hoca’m!”

Hay Allah kahretmesin seni. Ödümü patlattın. Kim ulan bu? Arkamı dönüyorum. Bir kız çocuğu. Öğrenci. Karın içinde bata çıka geliyor bana doğru, hızlı hızlı. Manyak mıdır nedir?

“Hocam! Hocam bir şey soracaktım size.”

“Derste sorarsın.” deyip kapatıyorum diyalog kanalını.

Bir genç kızı refüze etmekten hiç gocunmuyorum. Halim yok ki. Kız geçiyor beni, benden önce göğüslüyor ipi. Ben de ardından varıyorum nihayet okul kapısına. Uzaklardan bir ses daha.

“Zeki Hoca!” diye bağılıyor coğrafyacı.

Sinan Hoca. Bağda biten ot gibi her yerde çıkıyor karşıma. Dönüp bakıyorum ne diyecek diye. Gel, gel yapıyor eliyle. Yok, yok yapıyorum kafamla. Anlamıyor laftan. Daha büyük hareketlerle sallıyor kolunu. Ben de kolumla veriyorum karşılığı. Nihayet giriyorum kapıdan. Öğretmenler odasına asıyorum montumu, kimseye selam vermeden doğruca sınıfa hareket ediyorum. 9/B. Oturuyorum sandalyeme. Tek tük günaydın hocam, diyor bazısı. Diğerleri bakıyor aval aval zil çalmadan niye geldi bu diye. Ben pencereden yağın karı seyrediyorum. Bu boşluğu en iyi böyle değerlendirebilirim diye düşünüyorum. Öhhüüü! Çantamdan Kuvay-i Milliye kitabımı çıkarıp masaya koyuyorum. Biraz daha seyrediyorum karı. Nihayet çalıyor zil. Herkes yerli yerinde.

“402!” diyorum hırıltılı bir sesle. Sınıf defterini açıp 402’ye en yakın numaraya bakıyorum. 421 Kübra Dinç.

“Kübra.” diyorum. Elimle gel gel yapıyorum. Kitabı ayracın olduğu yerden açıp, elimle okuması gereken yeri gösteriyorum.

“Yuvarlak içine aldığım yeri oku bakalım.” diyorum.

Kübra “İhım”layarak boğazını temizliyor. Okuyor metni.

“Erzurum’un kışı zorludur balam, tandırında tezek yakar Erzurum, buz tutar yiğitlerinin bıyığı ve geceleyin karlı ovada kaskatı katılaşmış, donmuş görürsün karanlığı.”

Kübra dönüp bakıyor bana, şimdi ne yapacağım der gibi. Diğerleri de bakıyor bu kadar mıydı der gibi.

“Oturabilirsin Kübra.” Kitabı veriyor bana geri, oturuyor yerine.

“Nazım Hikmet. Kuvay-i Milliye. Devamını merak edenler okusun.”

Zıpçıktının biri en arka sıradan bana sesleniyor. Açığını buldum hocam tonuyla yapıyor bunu.

“Hocam kitap yok ki bizde.”

“İnternete yaz bulursun.” diyorum. Karşılık vermediği için seviyorum.

Edebiyat kitaplarını açtırıyorum. Bir önceki derste nerde kaldıysak ordan devam ettiriyorum. Arada parmağımla bir başkasını gösterip “Sen devam et.” diyorum. Bunlar mırıl mırıl bir şeyler okurken dalıyorum uzaklara. Zil sesiyle uyanıyorum. Kolumla hadi eyvallah yapıp çıkıyorum sınıftan. Ağır ağır iniyorum merdivenleri, çay ocağına varıyorum. Kendime bir çay koyuyorum. Fizikçi yanaşiyor hemen, elinde çayıyla. Mevlüt Hoca. Hiç Mevlüt tipi yok bu adamda. Fit vücudu, haddinden fazla önem verdiği kılık kıyafeti, her daim muntazam bir şekli olan bıyıkları ve uzun favorileriyle caka satıyor. Okul denen bu hayvanat bahçesinde belli ki en dikkat çeken hayvan olmak istiyor.

“Hocam ne yaptın ya?” diyor bir yandan da çayını yudumluyor.

“Neyi ne yaptım?”

“İyi görünmüyor?”

“Hee, rahatsızım.” Oturuyorum sandalyenin birine. Bu da gelip karşı sandalyeme oturuyor.

“Doktora gittin mi Zeki Hoca’m?”

“Yok, gitmedim. Laf aramızda benim doktor tayfasına pek güvenim yok açıkçası. Gitmem o yüzden, çok ihtiyaç olmadıkça.” diyorum.

Allah yok demişim gibi bakıyor suratıma. Zaten burda kime iki cümle etsem ömrü hayatında ilk defa duymuş gibi tepki veriyor.

“Geçiştiyorlar hocam, ilgilenmiyorlar yani. O manada.” diyerek toparlıyorum. Anladım der gibi kafa sallıyor. O da beni geçiştiriyor.

“Beyler ne yaptınız ya?” diye sokuluyor yanımıza coğrafyacı. O da kapıyor bir sandalye.

“Neyi ne yaptık? diyorum.

“Hoca sabah çağırdım niye gelmedin ya?”

“Sigarayı bıraktım ben de ondan.”

“Aaa, nasıl bıraktın ya?”

“Valla, dün içmedim. Bugün de içmeyince bırakmış oldum.”

“Haa, başlarsın o zaman iki üç güne.” deyip sırtlıyor. “Asıl ne diyecem size. Serkan Hoca’yı da çağırdım, akşama bendesiniz. Okey atıyoruz. İtiraz kabul etmem.”

Adama öyle hastayım böyle hastayım diyorum. Bana mısın demiyor. Israr da ısrar. Ay ısrardan da nefret ederim. Ağzımdan ters bir şey çıkacak oluyor, zor tutuyorum.

“Hoca sendeki de ne hastalıkmuş ya, geçmedi gitti. İki yıl mı oldu sen buraya geleli? İki yıldır hastasın. Başlarda böyle değildin, sonradan çıktı. Doktora da gitmiyon. Biliyorsun çünkü, bir şeyin yok deyip yollayacaklar. Bu Erzurum sana yaramadı demek ki hoca. He? Havası mı yaramadı suyu mu, insanları mı bilmem. Ama sen kendi kendini yalnızlaştırıyor haberin olsun.” dediği anda zil çaldı.

Bu harika zamanlamanın ve ben lafımı sakınmadım, söyleyeceğimi söyledimin keyfiyle kalkıyor sandalyesinden. Öbürü de geçmiş olsun dileklerini iletip gidiyor. Ben de çay bardağımı tezgaha bırakıp sınıfa doğru yol alıyorum. Öhhüü! Allah kahretmesin. 9/D. Kapıdan içeri girip kimsenin suratına bakmıyorum. Oturuyorum sandalyeme, çıkarıyorum Kuvay-i Milliye kitabımı masamın üstüne.

“313!” diyorum hırıltılı bir sesle.

Resim

Fidan Budak

1.40 boylarında bir kovboydu sırtına plastik namluyu dayayan. Bu öğlen sıcağında ürkütülmenin siniriyle döndü arkasına. “Kim-sin lan sen?” “Kovboyum, üstelik de bir çocuk.” “Biz de çocuk olduk ama böyle güpegündüz milletin sırtına silah dayarsan yersin yumru-ğu.” dedi adam. 12 yaşındaki kovboy hiç takmayarak bu sefer de karnı-na sapladı namluyu. “Ihh!” diye inledi adam. “Ya canın ya karın!” dedi kovboy. “Bak, kimseyle böyle konuşmamalısın.” dedi adam. Ardından daha da bastırdı kovboy namluyu. Yaşıtlarına göre zekâsı bir hayli ge-rideydi. Her geri zekâlı çocuk gibi biraz iriydi. Karnındaki acıya daha fazla katlanamayan adam, bir tokat indirdi kovboyun suratına. Kovboy yere kapaklandı. Yanağı kıpkırmızı olmuştu. Çok sinirlendi kovboy, önce silahın kabzasıyla vurmaya başladı adama. Adam elleriyle kendi-ni kollamaya çalışıyordu. Kovboy iyice hırs yapıp şapkasını da çıkardı, bu sefer şapkasını savurmaya başladı. Şapka adamın suratına çarpıp çizikler atıyordu. O an anladı ki bu şapka, ucuz plastikten bir kovboy setinin parçasıydı ve kendisine zarar verebilecek kadar sertti. Kovboy ağlamaklıydı ve çıldırmışçasına saldırmaya devam ediyordu. Adam ar-tık kendini korumak için nerdeyse yere yatıp cenin pozisyonu alacaktı ki gözüne kovboyun belindeki kelepçeler ilişti. Bir şekilde kelepçeleri ele geçirirse, kovboyu bir yere kelepçeleyip kaçabilirdi.

Şapkasını o kadar hırpanice savuruyordu ki bir mucize gerçek-leşti ve kovboyun şapkası elinden savrulup yere düştü. Adam bu fır-sattan yararlanıp hemen davrandı fakat kelepçeler kovboyun keme-rine bağlıydı. Kovboy kelepçelerle birlikte adama doğru çekildi. Bu işin artık bir boğuşmaya döndüğünü fark eden kovboy tekrar silahına davrandı ve bu sefer adamın sırtına sırtına vurmaya başladı. Bu esna-da adam kelepçeleri pantolondan sökmeye çalışıyordu. Bu işi elleriyle halledemeyeceğini fark edip, dişleriyle sökmek için iyice kapaklandı öne doğru. Kovboy adamın onu ısıracağını zannedip, dizine iyice yak-laşan adamın karnına diziyle vurmaya başladı. Adam çok ciddi hasar-lar alıyordu. Karnında ve sırtında oluşan morlukları şimdiden hisset-meye başlamıştı fakat bir şekilde kelepçeleri sökmeyi başardı. Son bir kuvvetle elleriyle destek alarak ayağa kalktı. Avuç içlerine küçük kü-çük taşlar batmıştı. Acısı artık dayanılmaz raddeye gelmek üzereydi ki “Haaa!” diye bağırarak saldırıya geçti. Kovboy korkup ellerini kafasına siper etti. Adam kollarını kovboyun kollarından geçirip kilide aldı onu.

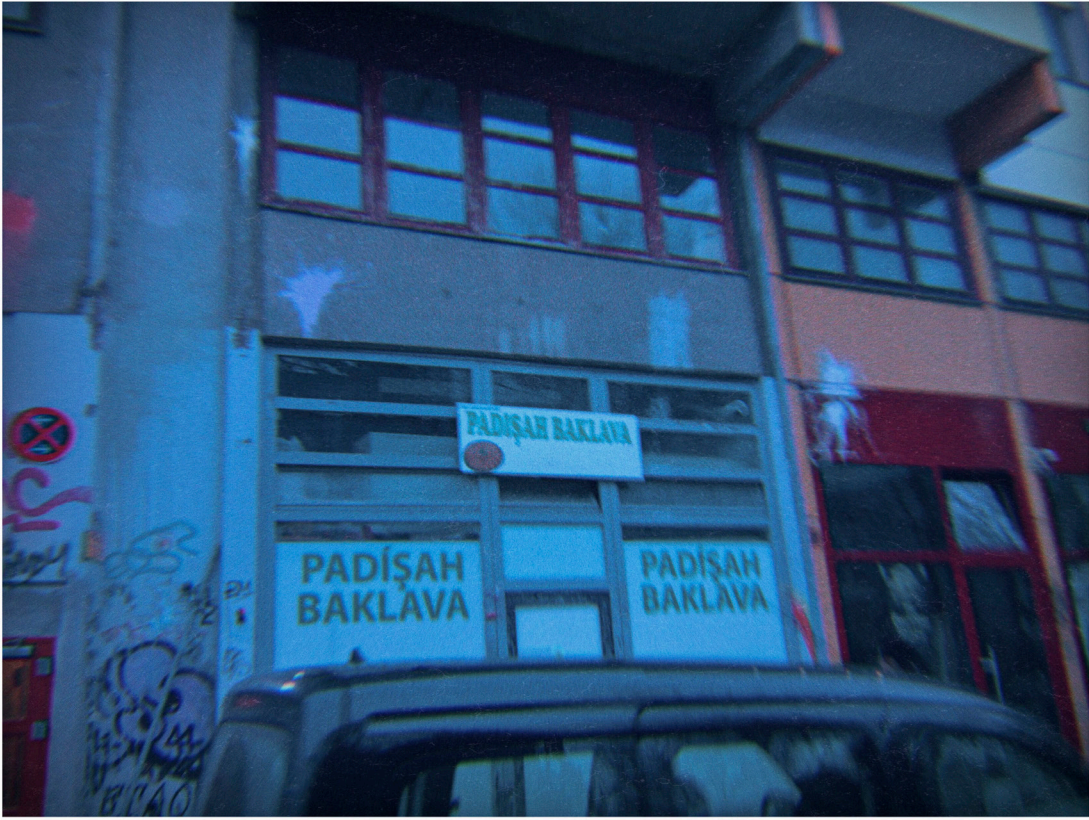
Kovboy onursuzdu. “Bırak lan amına kodumun çocuğu, bıraaak!” diye bağırıp mahalleyi ayağa kaldırmaya çalışıyordu. “Bu iş buraya kadar.” dedi adam, kovboyun çığlıklarını umursamayarak ve takti kelepçeyi tek bileğine. Bu pozisyonda sokağın başındaki mahalle tabelasına kadar yürüttü kovboyu. Nihayet, kelepçenin diğer tekini de tabelanın direğine geçirdi. Kovboyu kilitten çıkarıp karşısına geçti. Ellerini karnına ve sırtına koyup öksüre öksüre kahkahalar atmaya başladı kovboyun karşısında. Kovboy çok sinirliydi fakat kelepçeliydi. Adamın suratına çok pis tükürdü kovboy. Adam yüzünü sildi “İkimiz de çok terli ve yorgunuz. Bu savaşı sen kaybettin. Artık bitti, bunu kafana sok. Şimdi gidip iki kola alacağım ve geleceğim. Sakın aptalca bir şey yapmaya kalkışma tamam mı?” dedi. “Siktir git!” deyip tükürdü kovboy. Fakat biliyordu ki kola çok iyi olurdu. O yüzden daha fazla bir şey demedi.

Adam gittiği gibi kelepçelerini kemirmeye başladı. Dandik plastiğin üstüne atılmış boya pul pul sökülüp ağzına yüzüne bulaştığı için midesi kalktı ve vazgeçti bu işten. Adamı beklerken mahalle tabelasına vurarak ritim tutmaya başladı. Derken adam elinde sıcakta terleyen buz gibi iki Coca-Cola şişesiyle belirdi. Birini centilmence kovboya uzattı adam. Kolalarını aynı anda kafaya diktiler. Bir nevi barış antlaşması gibi bir şeydi bu fakat adam acılarını unutmuş değildi. Ve yediği küfürleri... İlla bir şeytanlık yapar diye düşünerek, kovboyun bitmiş kola şişesini aldı, kendi şişesiyle beraber çöpe attı. İkisi de çok yorgundu, konuşmuyorlardı. Adam telefonunu çıkardı ve gözünü kısıp tabeladan mahallenin ismine şöyle bir baktı. İnternette önce mahallenin muhtarını buldu. Şerif Ahmet Öztürk. Facebook’taki üç tane Şerif Ahmet Öztürk arasından ilk hesabın muhtara ait olduğunu anladı. Muhtar beş dakika sonra olay yerindeydi. Günlerdir mahallede mantar tabancasıyla ses yapıp terör estiren bir kovboyun cirit attığını, onun da olsa olsa bu olacağını söyledi muhtar. İki dakika sonra sirenleri acı acı öten ekip otosu da oradaydı. Kovboyun plastik kelepçeleri söküldü. Onun yerine buz gibi çelikten kelepçeler ters bir şekilde geçirildi kovboyun tombik bileklerine. Kovboy orda anladı dünyanın kaç bucak olduğunu. Karga tulumba atıldı ekip otosuna kovboy. Toplum huzurunu kaçırma ve darp suçlarından yargılanmak üzere, bir ekip otosunda günbatımına doğru...

Postcard From*
Sevofdiary, 2021

Şevval Balkan

Kartpostal

...’dan Kartpostal*

“Belki de yalnızca tepedeki delinin, katilin gitmesini istiyor, ama bunu söylemeye cesaret edemiyoruz.”

Sevgi Soysal, Yürümek, 1970

HUZUR

Şemsiyemi çıkarmadım çantadan. Kapüşonu kafama geçirmedim. Önümü açık bıraktım. Ahmak ısılatan içimden geçecekti sanki. Biraz huzur bulacaktım. Olmadı.

MAĞLUP

Annesi, babası ve ablasıyla televizyon izliyordu. Sobanın başından kalktı. "Ben yatıyorum," dedi.

"Oğlum daha erken değil mi? Biraz daha otur."

"Uykum geldi anne. Şimdi yatacağım."

"İyi hadi git yat."

Koridora çıkınca havaya sıçradı. Eliyle ağzını kapatarak güldü. Odasına gitti. Kapıyı dikkatlice kapattı. Okul üniformasını giydi. Yatağa girdi. Yorganı boynuna kadar çekti. Uyudu.

Sabah uyandı. Yataktan çıktı. Ablasının yanına gitti.

"Oooooo günaydın. Daha uyanamadın mı? Haa? Uyanamadın mı? Bugün senden erken kalktım. N'oldu? Haa? N'oldu?"

"Bugün cumartesi salak. Yat uyu."

Oflayarak ellerini dizine vurdu çocuk. Okul üniformasını çıkarımadı. Yatağına döndü. Uyuyamadı.

UYKUSUZLUK

Uykusuzluğun tanımı

Uzun bir gün oldu. Hâlâ bitmedi.

Uykusuzluğun nedenleri

Uyuyamayınca içeriden bilgisayarımı aldım. İki yastığı arkama yerleştirdim. Yorganın içine girdim. Bilgisayarı kucağıma koydum. İnternete girdim. Uykusuzluğun nedenleri, yazdım. Bütün maddeleri okudum. Son maddede "Elektronik cihazların ekranı mavi dalga ışık yayar. Bu da beyninizin hala gündüzmüş gibi çalışmasına sebep olur," yazıyordu. Bilgisayarı kapattım. İçeri götürdüm.

Odama döndüm. Yatağa girdim. Karanlığa baktım. Beynim geceymiş gibi çalışmalıydı.

Uykusuzluğun çözümü

İş yerinde kimsenin gir(e)mediği kilitli odanın anahtarını buldum.

BEKLENTİ

Kutusunun içinde olup bitenlerden, yaşayan varlıklardan habersiz.

Dışarı çıkacağı gün gelecek. Ne zaman bilmiyorum ama özel bir günde, özel bir zamanda mutlaka çıkacak. Kutusundan çıkacak, boyuna sarılacak. Ona vuran ışıklar gümüşe çalacak. Bakanların gözleri parlayacak. Gülümseyecek, merhaba diyecekler. Olup bitenlere etki edeceğiz birlikte.

Hasan eniştemin akıl vermelerine boyun eğdim
Bana bir cd yolla seni belediyeye aldırayım diyen Kamuran teyzemin iş teklifine
Ukalaca, cd değil o cv, diyemedim.
Sabah 6'da işe gidiyor akşam neredeyse 9'da çıkıyorum.
Kütük gibi bir adam oldum Bakkal Hüseyin abi
Sürekli çalışıyorum.
Ne bileyim belki de belediye iyi fikirdi.
Düşünmüyorum öyle 18 yaşındaki gibi dünya düzenini değiştirmeyi filan.
Cebinde parası olan
Vasat, sıradan, sürekli somurtan ve evliliği bekleyen bir adam oldum.
Her şeyi tekrar bırakıp o 18 yaşındaki hayallerime dönsem
Bu yolu hiç seçmemiş gibi ellerinden öpsem 18 yaşımın
O da kabul etmez artık beni
Kirlendim.

Şu çocuğu görüyor musun? Koridorun sonunda, hemşirelerin yanından geçiyor bak, kolu alçılı olan. Heh, onu görünce aklıma çocukluğumdan bir anı geldi. Anlatayım mı? Kafamız dağılır işte...

Bir yaz sabahıydı, uyanır uyanmaz pencereye koştum. O gün Emreler yazlıktan nihayet dönecekti ve sekteye uğrayan yaz tatilim yeniden başlayacaktı. Bizim çocuklarla oynadığımız oyunların, Emre'siz tadı çıkmıyordu. Başıma gelenleri ona anlatmadığımda, bir şeyler eksik kalıyordu. Anneme kaç kere yalvardım, Emrelerin yazlığının oralarda yazlık alalım diye, ama olmadı işte. İşin kötüsü, Emre yokken Öykü'ye de bakamadım. Suç işliyormuşum gibi geldi. Mahallede ne zaman Öykü'yü görsem, uzaklaştım oradan. Öykü, çocukluk aşkımdı. Daha doğrusu, çocukluk aşkımız. İkimiz de ona âşıktık ve bunda bir beis görmüyorduk. Sanırım, Öykü'nün bir gün ikimizden birini tercih etmesi gibi bir duruma hiç ihtimal vermediğimizden... Öyle ki, bir gün paraları birleştirip çiçek almıştık ona. Kapısının önüne bırakıp kaçmıştık. Not falan da yok, öyle, dümdüz çiçek... Bazı günlerin tamamını uzaklardan Öykü'yü seyrederek geçirirdik. Onu her gün görmemize rağmen, o büyüleyiciliğini hiç yitirmemişti. İnsanüstü bir varlıktı bizim için. Bizi görmezdi, ya da görmezden gelirdi. Bir kez olsun onunla göz göze gelmişliğim yoktu. Bir defasında, Emre'nin yüzüne bakmış, bakkal kapısında. Duyunca biraz kıskanmıştım.

Epey bir vakit pencerenin başında dikildikten sonra içeri girdim. Emrelerin arabasının sokağa girişini seyretmek istiyordum ama o yaştaki kısıtlı deneyimlerimden yola çıkarak pencerede beklenen bir şeyin asla gelmeyeceği sonucuna varmıştım. Vakit geçsin diye kardeşimle oynarmış gibi yaptım. Aslında tüm benliğimle, yalnızca bekliyordum. Sonunda kapı çaldı. Gelen, Emre'nin üç ton kara haliydi. "Haydi dışarı, haydi haydi! Patenlerini de al." Koluna Hint kınasından geçici dövme yaptırmış. Kocaman bir kartal. Öykü'nün yanından geçecekmiş ağır ağır. "Yazlıkta aklıma müthiş bi' fikir geldi. Bizim en sevdiğimiz oyunlar ne? Paten ve futbol. İkisini birlikte oynayacağız. Patenli futbol! Bizimkilere de anlatırız. Bu yazın en iyi icadı bu olacak, bak görürsün." Patenli futbol bana pek mantıklı gelmemişi ama belli etmedim; dostumun heyecanını paylaşıyormuş gibi yaptım. Parka vardığımızda, her şey yerli yerindeydi.

Bizim çocuklar sahada aylık oynuyor; Öykü ve arkadaşları çimlerde hulahop çevirip ip atlıyordu. Öykülerin önünden ağır ağır geçip sahaya girdiğimizde, Hüseyin oyunu kaybetmiş, “Anne” olmuştu. Anne olmanın cezası dayaktı. Herkes bir tane geçirdi Hüseyin’e. Emre, arkadaşlarımıza dövmesini gösterdikten sonra, tasarladığı oyunu anlattı. Oyun, dövme kadar ilgi çekmemişti. Can’ın fikrini beyan etmesiyle, herkes kararını vermişti. “Ya mal mısın amına koyayım.” Can, kendi icat etmediği hiçbir yeni oyunu oynamazdı. Her oyunda en iyimizdi. Mahalleye pateni de ilk o getirmişti. Onun yüzünden günlerce paten diye ağlayıp annemi zor durumda bırakmıştım.

“Tamam siz gidin ne bok yerseniz yiyin, biz patenli futbol oynayacağız.” dedim. Patenli futbol hakikaten saçmasapan bir oyundu; yine de Emre’yi mutlu görmek beni mutlu ediyordu. Bir an, oyunu bırakıp sahanın tellerine yaklaştım ve gözlerimle Öykü’yü aramaya başladım. Emre’nin art arda birkaç kez, git gide daha yüksek sesle, “Lan! Laaan!” diye bağırmasıyla arkama döndüm. Emre’nin kolu kopmuştu. Yani, bana öyle gelmişti. Sonradan öğrendim ki, açık kırık deniyormuş bu duruma. Emre’nin kolu neredeyse ortadan ikiye ayrılmış; kanlar içindeki kemiği dışarı çıkmış, kolundaki kartalın kafası kopmuştu. Bir şey yapmam gerektiğinin farkındaydım ama kaskatı kesilmiştim. Öylece duruyor, bu korkunç manzarayı seyrediyordum. O sırada Öykü sahaya girmiş. “Alooo... Metee... Ne duruyorsun öyle, patenlerini çıkar çabuk!” Öykü’nün hayatı boyunca bana sarf ettiği ilk sözcüklerdi bunlar. Hem de adımı biliyordu! Adımı biliyor, bizzat benimle konuşuyordu... “Hadisene!” dedi. Kendime geldim. Patenlerimi çıkardım, Emre’yi yerden kaldırıp kucağıma aldım. Koşar adım yürürken Emre’nin kolunun havada sallanan kısmının yere düşmesinden korkuyordum ama o kolu tutacak halim de yoktu; yavaş yürümeye karar verdim. “Emre sizin karşı apartmanda oturuyor. Sen önden koş, ‘Figen teyze’ diye bağır. Birinci kattalar.” dedim. Öykü koştu gitti. Ağlamayı henüz bırakmış olan Emre’ye bakmamaya çalışıyor, içimden “Her Türk asker doğar!” diye tekrarlıyordum. Şimdi dönüp bakınca, Emre’yi neden kucağımda taşıdığımı anlamıyorum. Bacakları sağlamdı. Patenlerini çıkarsaydım ve ikimiz de yürüseydik, eve daha hızlı giderdik.

Evin önüne vardığımızda, Öykü hâlâ Figen teyzeye sesini duyurmaya çalışıyordu. Apartmanın bahçesine girdim, Emre'yi kucağımdan indirdim ve Öykü'nün tek kişilik korosuna borazan olarak katıldım:

"Figen teyzeeee!"

"N'oldu be?"

"Emre'nin kolu koptu hemen aşağıya gel."

"Ne demek kolu koptu oğlum, ne diyorsun sen?"

"Ya çocuk ölecek Figen teyze, koşsana."

Figen teyze içeri girdiği gibi, Kapıcı Fadime teyze bahçeye çıktı. Eyvah dedim içimden. Emre, onu kucağımdan indirdiğim yerde oturuyordu. Fadime teyze, bir Emre'ye, bir Emre'nin kolundan fayansa damlayan kanlara baktı. Başladı söylenmeye. "Daha yeni temizledim ben bu yerleri. Belim koptu belim... Şuraların hâline bak." Emre sümüklü burnunu çekti; sağlam koluyla fayansı çimenlerden ayıran demirlere tutunarak Fadime teyzeye tekmeler ve küfürler savurmaya başladı. Öykü, Emre'nin ayağındaki patenlerle attığı tekmelerden büyük bir keyif alıyor gibiydi. Kıkır kıkır gülüyordu. Tam o sırada, Figen teyze bahçeye indi. Emre, annesini görür görmez tekme atmayı bırakıp ağlamaya başladı. Fadime teyze ise olay yerinden sessizce uzaklaştı. Figen teyzenin ah be oğlum-larıyla geçen birkaç dakikanın ardından ambulans geldi, binip gittiler. Öykü'yle baş başa kaldık. Bana döndü, doğrudan suratıma baktı. Sonra, gözlerini bedenimde gezdirmeye başladı; yüzünü ekşitti.

"Ay üstün başın kan olmuş."

"Erkek adamız, bir şey olmaz."

"Geçmiş olsun. Benim eve gitmem lazım. Görüşürüz."

"Görüşürüz."

Görüşürüz, görüşürüz... Dünyalar benim olmuştu. Hem Öykü'nün gözünün önünde ufak çaplı bir kahramanlık yapmıştım, hem de resmi olarak tanışmıştık. Emre'nin kolunu da dikelelerdi herhalde. En fazla ne olabilirdi ki.

Eve çıktım. Kapıyı kardeşim açtı. Tişörtümdeki kan lekelerini görünce ağzını kocaman açtı. Elimle sus yaptım ona. Kötü bir şey olmadığını belirtmek için gülümsedim. Kardeşimi odamıza gönderip salona girdim; baş köşeye oturdum. Annemin beni görmesini, ne olduğunu sormasını bekledim. Bakışlarını televizyondan ayırmadı. Birkaç kez televizyonun önünden geçtim, bana mısın demedi. Pes ettim, tişörtümü kirli sepetine attım. Yatağıma uzanıp kafamda başrollerini Öykü'yle paylaştığımız sahneler kurgulamaya başladım.

Awake*

Sercan Tunalı

İllüstrasyon

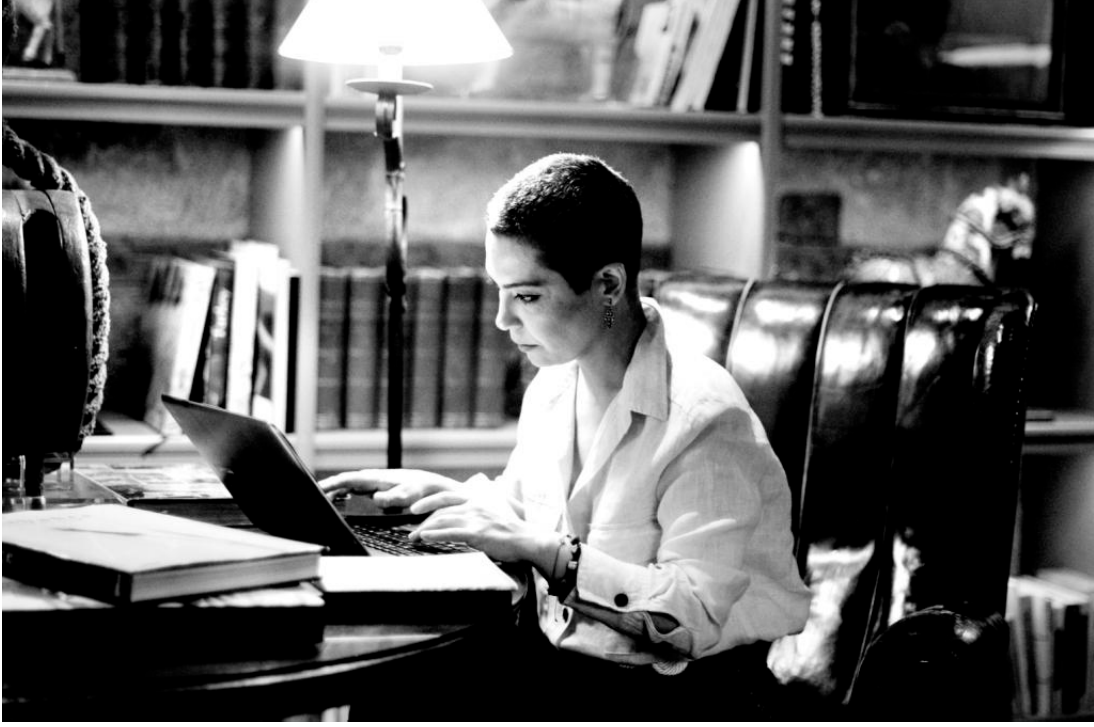

Uyanmak*

Fadime Uslu ile Okumak, Yazmak ve Eleştiri Üzerine

Söyleşi

Cevher Tat

*S*evgili Fadime Uslu, dergimizin birinci yaşında söyleşi isteğimizi kabul etmeniz bizim için çok değerli. Çok teşekkür ederiz.

Öykü yazmak üzerine deneme yazılarınız Edebiyat Atölyesi Dergisi'nde ve Notos'ta, öyküleriniz Sözcükler Dergisi'nde yayınlanıyor. Öykü kitaplarınız (Büyük Kızlar Ağlamaz, Gölgede Yaşamak, Yaz Korkuları, Yüzen Fazlalıklar, Ay Eskir Gün Işırken) ve çocuk kitaplarınız (Sokağın Kuyruğu, Çat Kapı Dayım, Kaçak Kahramanlar) birçok okurla buluştu. Bunların dışında eleştiri alanında çalışmalar yapıyorsunuz. Edebiyat Atölyesi Dergisi'ne ve Notos'a gönderilen öykülere yaptığınız değerlendirmelerle yazma cesareti göstermiş insanlara yardımcı oluyorsunuz. Öykü yazmak üzerine yürüttüğünüz eğitimler devam ediyor. 2020'nin Şubat ayında başlayan ve 10 hafta süren "Uygulamalı Öykü Semineri"ne katılmış biri olarak sizinle yakından çalışma fırsatı bulduğum için mutluyum. Bu eğitimde öykünün teknik konularına, herkesin içinde taşıdığı ve yazdıklarına yansıtmaya çalıştığı özgün ruha vurgu yaptınız. Bu söyleşimizde; öykülerinizi, eleştiri ve deneme yazılarınızı okurken, verdiğiniz eğitimde çalışmalarımızı yürütürken içimde oluşmaya başlayan ve bugün hazır hâle gelen soruları sormak istiyorum.

Yazarak dünyalar kurarsınız. Bir insanın, bir salyangozun, bir ağacın, bir bahçe duvarındaki, bir ovanın dünyasını. Minicik izlerden yola çıkıp görünendeki görünmeyeni keşfeder, dünyalarla zerrelerin ilişkisinden doğan hikâyeleri gün yüzüne çıkarırsınız.

1-Her okurun yazılanlarla, yazarlarla kurduğu ilişki farklı. Kimisi okuduklarında hayatıyla ilgili bir anlam arıyor, kimisi bocaladığı noktalarda başka yaşantıları okuyarak kendi konumunu bulmaya çalışıyor, kimisi ise hoş vakit geçirmek için okuyor. Elbette örnekler daha da çoğaltılabilir. Siz okumayla nasıl bir ilişki kuruyorsunuz? Okumak hayatınızın neresinde yer alıyor?

Yarar gözetmeyen bir ilişki benimki. Kendiliğinden olan bir davranış. Metinleri, kitapları bazen kapılarak, çoğu zaman irdeleyerek okumak. Okumanın farklı boyutlarında, farklı biçimlerinde olma alışkanlığı. Yaşadığın çağı, zamanı okumak, sesi okumak, seste olanı okumak... Olanı olduğu gibi okumak için onunla hizalanmak...

2-“Uygulamalı Öykü Semineri”nde, bazı yazarları ustamız olarak belirlememizi önermiştiniz. Yazarken bize rehberlik edebileceklerini, onlardan beslenebileceğimizi söylemiştiniz. Sizin için bu yazarlar kimlerdir? Ve o yazarları neden seçtiniz?

Sait Faik, Orhan Kemal, Çehov, Hemingway, Leylâ Erbil, Cemil Kavukçu, Vüs'at O. Bener, Ingeborg Bachmann, James Joyce, Nikos Kazancakis, William Faulkner, Djuna Barnes, Carlos Fuentes, Heinrich Böll, Lawrence Durrell, Fernando Pessoa, John Cheever, Raymond Carver, Alice Munro... aklıma ilk gelen isimler. Kurguda yeni yolları deneme cesareti veren yazarlar farklı zamanlarda farklı biçimledi, etkiledi beni. Örneğin ortaokuldayken Reşat Nuri Güntekin'in kitaplarının etkisiyle yazmıştım ilk metnimi. Beni bu kitaplara çeken neydi, neden bu yazarları rehberim olarak seçmiştim? Bu soruları âşık olduğumuz kişiye niçin âşık olduğumuzu sorgulamaya benzetiyorum. Birden çok gerekçesi olabilir ama gerçekte hiçbirisi değildir.

3-Yazarlık; diğer birçok meslekten, birçok uğraştan daha farklı bir konumda yer alıyor. Yazarlığı öteki uğraşlardan ayıran nedir?

Yazarak dünyalar kurarsınız. Bir insanın, bir salyangozun, bir ağacın, bir bahçe duvarındaki, bir ovanın dünyasını. Minicik izlerden yola çıkıp görünendeki görünmeyi keşfeder, dünyalarla zerrelere ilişkisinden doğan hikâyeleri gün yüzüne çıkarırsınız. Sözcüklerinizle yarattığınız her varlığın, onlara bağlı ya da onlardan bağımsız olan düşüncenin, dilin, duygunun, duyumun, zamanın içinde gezinirsiniz yazarken. Sonra bir sistem örmeye başlarsınız. Kurgunuz böylece biçimlenir. Bir sistem yaratmak için tek bir meslek, tek bir bakış açısı, tek bir yaşantı yetmez. Mesleklerin, rollerin, sorumlulukların ötesinde bir yerde alan açar ve orada yazarsınız. Görmek, duyumsamak, yaşamakla ilgili, estetiğini sadece bu deneyimlerle biçimleyebileceğiniz size özgü olan şeydir yazmak. Bence bu yüzden başka eylemlerle kıyas da kabul etmez.

4-Öykülerinizin dergilerde yeni yayınlanmaya başladığı veya ilk kitaplarınızın yayınlandığı dönemde yazmakla ilgili ne tür problemler yaşıyordunuz? Hem teknik olarak hem de öykünün ruhu açısından sizi düşündüren konular nelerdi? Bugün o problemlerin hangilerini hâlâ taşıyorsunuz?

Önce tekniği düşünmeden yazıyordum. Kurgulama sanatından habersizdim. Yazdıklarımın derinliği olduğunu hissediyordum ama ne öyküye ne şiire benziyordu. Kimi cümleler güzeldi, o kadar. Öykü giderek benim için bir tutkuya dönüştü. Yayımlanan ilk öykülerden bu yana hikâyesini anlattığım kişiler, içinde bulundukları öykülerinde yaşıyor mu, kendime her defasında bu soruyu soruyorum. Öyküyle ilgili çözmem gereken problemler bu soru etrafında şekilleniyor. Hikâyenin dilini oluşturabilmek için kullandığınız sözcükler kadar suskunluklar da önemli bence. Anlatıcınız aracılığıyla neyi, ne kadar ifade edeceksiniz; nerede, nasıl susacaksınız? Karakterler neyi, niçin söyleyecek? Kurgunun formu, yapısı hangi düşüncüyü ifade edecek?

Beni yazmak için kışkırtan, kendine çeken o duyuyu, düşünceyi, duyguyu içime doğduğu gibi yazarım önce. Onunla zaman geçiririm, sözünü ettiğim sorulara yanıtlar buldukça öykü şekillenir. Bunlar genel problemler tabii. Aslına bakarsanız, öykünün benzersizliği kendine özgü soru sorma biçimiyle dile geliyor bence.

5-Verdiğiniz eğitimlerde, deneme ve eleştiri yazılarınızda öykünün özünden bahsediyorsunuz. Öykünün özü nedir? Öykünün özü diğer edebi türlerde de görülebilir mi yoksa sadece öyküye ait bir öz mü vardır? Yazarlar bu özü keşfettiğinde aynı noktaya mı ulaşır yoksa herkesin bulduğu farklı mıdır?

Öz, tek bir sözcükle anlatılamayandır. İyi bir öyküyü özetleyemezsiniz. Öykü, olay örgüsü değildir çünkü. Öykü, okuduktan sonra sizde kalan şey'dir. Aklınızla, sezginizle kavradığınız ama doğrudan anlatamadığınız, aklınızı ve sezginizi genişleten duyustur. Bu yönüyle şiire benzer. Genel olarak şiir ve öyküde öz, romandan farklı işler. Öz, hikâyenin çekirdeğidir. Nasıl çiçekleneceği yazarın iklimine; iklim ise yine yazarın siyasi düşüncesine, bakış açısına, estetik görüşüne bağlıdır. Aynı özü keşfetmiş olsa dahi onu söyleyiş biçimi farklı olduğundan her yazar da öz farklı ses verir. Öykü, roman, şiir, oyun, deneme, türü ne olursa olsun yol açan metinlerdeki ortak yön, özündeki bilgiyle dile gelmesidir.

6-Öykü dilini, öykünün yapısına göre kurmak gerektiğini söylüyorsunuz. Böylece her öykü kendi dilini, kendi ritmini istiyor. Sizin yazdıklarınızda bunu hissetmemek mümkün değil. Öykülerinizde kendi ritminde akan müziği ve şiirselliği daima hissediyorum. Sevdığınız ve beslendiğiniz şairler, müzisyenler kimlerdir?

Tu Fu, Li Po, Başı, Rilke, Rimbaud, Yeats, Eliot, Tagore, Ginsberg, Lorca, Behçet Necatigil, Metin Altıok, Turgut Uyar, Ece Ayhan, İlhan Berk, Gülten Akın... Cevat Çapan, İsimsiz, Turgay Fişekçi, Hakan Savlı, Emin Kaya, Akif Kurtuluş, Birhan Keskin, Betül Tarıman, Kerim Akbaş, Merve Uzel ise yeni şiirlerini beklediğim şairler.

Klasik batı müziği ile cazın yeri başka benim için. Beethoven, Bach, Chopin, Brahms, Liszt, Shostakovich, Astor Piazzola, Tom Waits, Miles Davis, John Coltrane, Jan Garbarek, Nina Simone... Film müzikleri... Kill Bill Vo.2, Barry Lyndon, Kaplan ile Ejderha... Ennio Morricone, Nino Rota, Eleni Karaindrou.

Son günlerde Balbazar'ı dinliyorum. Öykünün müzikal kurguyla bağlantısını irdelemek için Deniz Fişek'in müzikte yaptığı işlere bakın, soundpainting ilham verebilir.

7-Özellikle “sen” diliyle kurduğunuz öykülerde, anlatıcının karşıdaki kişiye veya kendisine hitap etmesi şiirsel bir etki yaratıyor. Bırakıp gitmek istemeyeceğim bir atmosfere girdiğimi hissediyorum. Bunlar benim şahsi deneyimlerim. Bu öykülerinizi okuyanlar daha farklı deneyimler yaşıyor olabilir. Bu tür öykülerinize örnek olarak Ay Eskir Gün Işırken öyküsünden bahsedebiliriz. Yaygın olarak kullanılmayan bu hitabı kullanma sebebiniz nedir? Karşıdakine ulaşma, iletişime geçme isteğinin yoğunlaşmasından kaynaklı olduğunu söyleyebilir miyiz?

Söyleyebiliriz.

8-Deneme ve eleştiri yazılarınızla, Notos'ta ve Edebiyat Atölyesi Dergisi'nde gönderilen öykülere yaptığınız değerlendirmelerle; Türk edebiyatına yön verdiğinizizi, yazma cesaretini gösteren yeni yazarlara dokunduğunuzu düşünüyorum. Öykülerinizi olduğu kadar bu tür çalışmalarınızı da ilgiyle takip ediyorum. Her eleştiri yazınızı okuduğumda eksikliğini çektiğim iyi bir öğretmenimi bulmuş gibi hissediyorum. Peki sizin eleştirmeniniz kimdir? Kimlerdir?

Roland Barthes kurmaca yazarı gibi düşündüğü için metinlerini okumayı çok severim. Umberto Eco, György Lucács, Paul de Man dönüp dönüp okuduğum yazarlar arasında.

Kuramsal ya da sivil eleştirinin yanı sıra, iyi öyküleri, romanları, oyun metinlerini, hatta şiiri eleştiri olarak da okuyabiliriz. Ne yazarsa yazsın, içinde bulunduğu zamana karşı eseriyle bir yanıt veriyor yazar. Estetiği, dili, hikâyesi, karakteriyle gerçekleştiriyor bunu. Söylediği sözlerde gizli, örtük ya da açık biçimde çağıyla bir hesaplaşma yaşıyor. Yazar, şair eleştirdiği sanata, düşünceye, anlatma biçimine karşı yeni bir ifade tarzı geliştiriyor. İyi metinlerin satır aralarında eleştirel bakış açımızı geliştirecek ip uçları bulabiliriz. İyi metinler kurmaca yazarı ve eleştirmenler için kendi yöntemini de üretir.

9-Sizin için eleştiri uğraşı nasıl başladı? Günümüzdeki eleştiri ortamını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir gün bir kitap incelemesi yazdım. Cemil Kavukçu ile usta çırak olarak çalışıyorduk. Ustam, devam etmemi istedi. İsteğini yerine getirdim. Eleştiri bir sanat. Benim çalışma alanım eleştiriden besleniyor ama tamamen eleştiri değil. Okuma yöntemlerinin çeşitlenmesiyle ülkemizde de eleştiri sanatının gelişebileceğini düşünüyorum.

10-Değerlendirdiğiniz öykülerde birçok yazarda ortak gördüğünüz, yaygın hatalar nelerdir?

Bir an önce hikâyeyi yazıp bitirme telaşı, hızlı son, aceleye gelmiş final, süsü göze batan cümleler, hikâye için gerekli olan bilginin eksikliği ya da fazla işlenmesi, atmosferin kurulmaması, fiziksel ve psikolojik zaman uyumsuzluğu, karakterin yapısına uygun olmayan konuşma biçimi, diyalog -etki ilişkisindeki kopukluk, ayrıntıların işlevsiz bırakılması, ait olduğu gerçekliğe özgü dil aurasının kurulamaması, açık olanı yeniden açıklama çabası... Tüm bunlar öyküyü güçten düşürüyor.

fotoğraflara iyi bakın
çerçeveleyin, asın
tozunu kendiniz alın
en azından albümleri aralayın
jelatinler yapışıyor, böcekler sıkışıyor
dokunulmayan her şey çürüyor
fotoğraflara iyi bakın
üç yaşınız, hep ağlamışsınız
barbie değil ken oynamışsınız
anneniz de çocuk olmuş
babanız gençken bayağı hoşmuş
siz en iyisi hep pantolon askısı takın
fotoğraflara iyi bakın

hatırlarım dediğiniz hiçbir şey, kalmadı
zihniniz çantalar dolusu boşluk
giderken hiç değilse birini alın
dünya geçiyor; fotoğraflara iyi bakın

Gecikmiş Bir Hesaplaşma

Eren Sülün

Mektup

Sayın Fevzi Kurtuluş;

Bugün annemle yaptığımız kısa telefon görüşmemizin bir bölümünde ölüm haberinizi aldım.

-Sahi bugün Fevzi Öğretmen ölmüş.

-Aaa, nasıl ölmüş?

-Kalp krizi geçirmiş. Akşam karısına azcık kolum ağrıyor, ben yatayım, demiş. Karısı da ben de gelirim şimdi, demiş. Zaten reklamlardan sonra hemen bitirecekler bekleme boşuna, demiş gitmiş yatmış. Kadın dizi bitince arkasından bi gidiyor yatak odasına. Fevziiii, Fevziiii... Duymuyor adam. Yattığı gibi meğerse kalp krizi geçirmiş, kalmış öyle. Gençti de daha babanlardan falan biraz büyüktü demi?

-Evet.

-Öyle yani ölmüş işte üzüldüm adama, okuttu sizi o kadar.

-Evet.

-Sen napıyon, yemek yapt...

Telefonu kapattıktan sonra ölümünüzden çok bana yaşattığınız acı tecrübeleri düşündüm. Ne acı tecrübesi, sen benim meslek hayatımın en başarılı öğrencisiydin diyeceksiniz belki. Siz de benim biricik öğretmenimdiniz. Benim derdim okul yıllarıyla değil, ilkokul bitiminden bu yaşma gelene kadarki zaman içerisindeki ilişkimizin dönüşümü ve asla adını koyamadığımız gerginlikleriyle. Belki de ben haksızım. Belki de bir merhabayla silinip gidecekti bu gerginlik fakat o merhaba üzerinden yüzlerce kez kafayı başka tarafa çevirme, telefona bakıyor gibi yapma, yandaki arkadaşla, işte ondan sonra... diye başlayıp hararetli bir şey anlatıyormuş gibi yapma ve daha envai çeşit numaralar geçmiş bir merhabaydı. Biz o treni bir defa kaçırdık Fevzi Hoca'm. Belki de yukarıdan bakıp gülüyorsunuz yine bana o müşfik ağız hareketlerinizle. Belki de sen yanımdan selamsız geçerken görmediğimi mi sanıyorsun, anlamına gelen babacan sırtışınızı yapıyorsunuz yine bana. Adam olmuşsun ama insan olamamışsın, olsun; unut bakalım öğretmenini ifadelerine bürünüyorsunuz belki kim bilir.

Aslında ilkokuldan sonraki bir iki yıl güzeldi her şey. Ne zaman karşılaşsak ayaküstü sohbet ediyor, dersleri soruyordunuz. Ben de henüz o sıralar sizin nasıl bir balon olduğunuzu anlamadığım için iştahla anlatıyordum okul hayatımı. Fakat insan değişiyor hocam. Ben büyüdüm. Büyüdükçe geçmişi hatırlatacak şeylerden uzaklaştım.

İlkokul artık geride kaldı ve siz hocam... Siz Namık Kemal İlköğretim Okulu'na, ilkokul anılarımla, o zamanlar düşünmeden arkadaşlarım dediğim ama aslında bana çok da hitap etmeyen tiplerle gömüldünüz. O gün hocam, ceplerimi yokladığımda size zamanında olan sonsuz saygımın kııntıları bile kalmadığını, yolda yürüyen cahil insanlardan herhangi biri olduğunuzu fark ettiğim an gömüldünüz o ilkokulun temelinde.

Coğrafya kaderdir derler. Bu söze inancımı da yine küçük ilçemizde ne zaman dışarı çıksam sizinle yaşadığım talihsiz karşılaşmalar pekiştirdi. Bu karşılaşmalar o kadar stresli geçiyordu ki her karşılaşma saçımdan bir tel götürüyordu. Sizle karşılaştıktan sonra biraz daha bitkin, biraz daha yorgun devam ediyordum yoluma. Göt kaslarım kilitleniyordu. Size göre hava hoş, eski öğrencisinin saygı duymadığı mağrur, gururlu, emekli öğretmeni oynuyordunuz her defasında. Bir kere bakkal dükkânında karşılaşmıştık da dükkânda işinizin bitmesine rağmen beni rahatsız etmek için beklemeniz yetmezmiş gibi aldığım sigaraya bakıp burnunuzdan nefes vermeli küçümseyici bir gülümsemeyle eleştirmiştiniz beni. Yanınızdan ilk kez ne zaman merhabasız geçtim hatırlamıyorum fakat size hala sonsuz saygı duyan ya da duyuyormuş gibi yapan o insan sürüsünden biri olmak istemedim. Bir defasında sizi Halil Bekirçay ile gördüm. Hani şu ilkokulda "Senden bir bok olmaz." dediğiniz Halil Bekirçay. Fakat sanki ne Halil ne de siz bu günleri hatırlamıyormuş gibi görünüyordunuz. Halil elinizi iştahla öpüyor ve siz de halinizden çok memnun, ona öğütler veriyordunuz. Ben böyle sahte bir ilişkidenize sizle ilişkiyi bitirmekte kararlıydım. Sizse her fırsatta bu durumu zora soktunuz. Bu arada haklıydınız. Halil 4 ay önce tinerden öldü.

Bu mektubu gecikmiş bir hesaplaşma ve kimsenin eline geçmemesi gereken itiraflar olarak görüyor, bir daha karşılaşmayacak olmanın huzuruyla satırlarıma son veriyorum. Allah tahsiratınızı affetsin.

*Mert Aykan
685 numaralı öğrenciniz.*

Arkadaşımlın zaman makinesiyle 1 yıl atlaya atlaya gezmeye karar verdik. Alelacele terliklerle atladım. 1 yıl atladığımız gibi cortu çekti makina. Şuan seneyedeyiz. Şu makina işlerinden anlayan varsa gözünü seveyim gelsin bir baksın. Marşı bozuk gibi bi şey. Tuna Apartmanı kat 2 daire 5'te bekliyoruz. Apartmanın bahçesinde metal top gibi bi şey var. Tepesinde de anten var. Üstünü yarım yamalak brandayla örttük, görünce anlarsınız. Benim acilen geçen seneye gitmem lazım, haybeye duruyoruz bi sene sonrada. Bilim adamı gibi falan bi tanıdığı olan varsa yardımcı olsun lütfen. "Ulan keşke orada şöyle deseydim." dediğiniz falan bir şey varsa iletirim, sıkıntı değil.

Not: Yanımızda sadece 170 lira var.

Samet, bitişğinde, dirsekleri masasına yaslı müdür yardımcısının, önünde yığılı kâğıtları imzalamasını bekliyordu. İşi biten kâğıtlar, masanın öte yanına atılıyordu. Samet ise ara sıra çaktırmadan kâğıtlara göz atıyor; kimisinin bir evrak, hatta dilekçe olduğunu anında anlayınca sevinçten keçeye dönmüş parmaklarında kalan ölü deriyi soyuyordu. Dilekçe nasıl yazılır, bunu daha üç gün evvel öğrenmişlerdi sınıfça. Sağ üst köşeye tarih, sağ alt köşeye de imza atılacaktı; masada uçuşan kâğıtların cinsini tanımak için bu kadarı yeterdi. Geçen ay, evlerinde bir akan, bir kesilen sulardan ötürü ana-babası oturmuş Su İşleri'ne dilekçelerini yazarlarken o da araya girmek, hayatın paralel akımına çomak sokmak istemişti. Ne ki, peder bey onu elinin tersiyle itirmiş, "Çekil oğlum şuradan, fazladan kâğıdımız olduğunda sen de yazarsın," diyerek açık çeki elden teslim etmişti. Demek ki bir fazladan kâğıt gerekti, bir de nizamî yazmayı bilmek. Şimdilik bir dilekçeyi öteki binbir çeşit evraktan ayırmak, en az yolun yarısı ederdi. Yarın bir bakmış, kendini Su İşleri'ne dilekçeler yazar hâlde bulmuş olabilirdi; umduğu da oydu ya. Öteki kâğıtlarda ne yazdığını bilmiyor, pek de ilgilenmiyordu. İmza işi o denli uzadı ki odada vızıldayan sinekler bile müdür yardımcısının arkasında yükselen camlı dolapta istirahate koyuldu. Kâğıtlar tükendi. Müdür yardımcısı devasa göbeğini elinde taşıyarak arkasına yaslandı, kalın kaşlarını konuşuran tok sesiyle çocuğu soruşturmaya koyuldu.

"Sen daha önce nöbetçi olmadın, değil mi? Hangi işler yapılacak, biliyor musun?"

"Biliyorum öğretmenim. Sınıf defterleri dağıtılacak, öğretmenler isterse tebeşir götürülecek, fotokopiler çektirilecek."

Kaşlarını çattı göbekli bey, "Başka?"

Samet birkaç saniyeliğine donakaldı, duvar saatinin tik takları kulağında patladı, sonra da cılız ciğerlerine hava doldu, "Heh, bir de son dersin bitmesine tam yirmi dakika kala sınıf defterleri toplanacak, size getirilecek."

Bu defa tombul yanakları salınmış, rahat görünüyordu müdür yardımcısı, "Aferin, al bakalım bu kartı; bütün gün yakanda olacak unutma. Sınıf defterleri arkandaki dolapta."

Samet çabucak ayağa kalktı, en az kırk dakikadır kıpırdamadan oturduğu için bacaklarının nasıl fena uyuştüğünü dışarıdan sezmek kolay değildi. İp gibi yürüdü, sınıf defterlerini sırtlandı. Tam çıkacakken müdür yardımcısının “Baksana,” ikazıyla kapıda durdu. Elindeki deri kaplı defter bloğu, simasını siyah saçlarına dek kapatıyordu. “Sizin kattan üç hoca tebeşir isterse, dördüncüye ‘Hemen bakıyorum,’ deyip birkaç dakikalığına kaybol, tebeşir varsa bile geri dönüp ‘Kalmamış öğretmenim’ diye haber ver. Su yakmıyor bu okul. Anlaştık mı?” Henüz aldığı hiçbir emirde mantık aramayan Samet, alelacele “Anlaştık öğretmenim.” dedi ve başıyla selâm vererek odadan çıktı. Dakikalardır ayrı kaldığı koridorun rutin esintisine kavuşunca uyuşan sinirleri çözülmüş, vücudu yaşadığını anımsamıştı. Samet, adımladığı koridorun, tıpkı müdür yardımcısının zihniyeti gibi etraflı bir badanaya muhtaçlığıyla ilgilenmiyor, elindeki defterlerle sınıflara doğru aşına olmadığı bir gururla yürüyordu. Ardında kalan odadaki sinekler, kalın ciltli Milli Eğitim mevzuatından yedikleri iki darbeye tahtalı köyü boylamışlardı. Tek kâğıt mendil, ikisinin de ciltte kalan kanını temizlemek için cildi yaladı ve çöpü boyladı.

Şu nöbetçilik, diye düşünüyordu Samet, hiç de sınıftakilerin anlattığı gibi değildi. Hem derslerden de kaytarmıştı. İlk defa öğretmen zili çaldığı esnada koridorda kalma izni vardı. Ayrıca bir yetkin, sana tahsis edilmiş bir alan oluyordu nöbetçiyse. Bunları düşündükçe koltukları kabardı. İlk dersin sonuna doğru, sınıflardan sekerek kulağına varan sesler, yüreğine çiğ bir heves düşürdü. Defterleri dağıtırken sürüyle sınıf görmüştü; kimisi soğuk ve havasız, kimi cillop gibi, kimisi de Medrano Sirki’nden farksızdı. Her bir derslikte bulunmayı, tüm çocuklarla tanış olmayı diledi. En çok da C şubesinde öğretmen çocuklarıyla birlikte okumayı arzu etti; zira tam da tahmin ettiği gibi, en güzel sınıf orasıydı. Boyun bükecek bir şey yoktu ya, öğretmen çocuklarının sınıfına heves etse dahi giremeyeceğini biliyordu. Bucaksız düşlere dalmışken teneffüs zilini duydu, yok oldu gitti aklında ne vardıysa.

Ardışık dizili demir kapılar ardı ardına tekmelendi, çocuklar taz-yikle koridora döküldüler. Az evvelki endişesinin yerini can sıkıntısı aldı Samet'in. Artık koridorda tek başına değildi. Dilediği zaman arka bahçeye, kantine inebilmek herkese mahsustu artık, on dakikalığına bile olsa. Kışkandı bu kolektif özgürlüğü. Paydos zili kulaklarını çınlattığı gibi, hem sıra arkadaşı hem de ekürisi Sercan, Samet'in yanında bitiver-di. Hatırlanmak, o yaşta dahi biricikti. Neşe, Samet'in girift hâlindeki hislerinin arasında parıldadı. Oysa Sercan'ın asıl derdi, ertesi hafta ilk defa kalkışacağı nöbetçiliğin aslını astarını öğrenmekti ya, çaktırmıyordu. Nasıl gidiyor, neler yapıyorsun, diye soruverdi. Dağınık kaşlarının altında Kütahya çinisi gibi açılmış kara gözleriyle Samet'i pürdikkat dinliyordu. "Pek bir şey olmadı. Arada sırada tuvalete gidenler oldu, önümden geçerken hiç konuşmadılar, anca kaş göz yaptılar," diye güle oynaya anlatıyordu Samet. Fakat raporu yavan geldi Sercan'a. Çocukcağız, istediğini alamayacağını anladı. Gönülsüzce, niye ki, diye restore etti sorusunu. Samet, tam da "Ne bileyim, gören eden olur zannettiler herhalde..." diyecekti ki, Sercan lafına okkalı bir sümsük vurdu, "Aman! Boş ver gitsin. Teneffüs bitecek az kaldı, su almam lâzım. Gelirim gene," deyiverdi, gelmeyecekti, merdivenlerde kayboldu. Gözden ırak olasıya dek ensesine uzanan saçları, merdiveni gören pencereden vuran ışıkla, Marina Bay aslanının yelesi gibi parıldayıp durdu.

Sınıflar yeniden sakinleştiğinde sabahki endişesini çoktan unutmuş, hatta bunu unuttuğunu dahi unutmuş, yalnızca duvar saatiyle kesişiyordu Samet. Canı sıkılmış, önündeki ders kitabının saman kâğıtlarını saran kırmızı kapağındaki 'TÜM DERSLER' yazısını siyah keçeli kalemle boyuyordu. İşinde titizdi. Sağ kaşının az ötesindeki sınıfın kapısı pat diye açılana dek gürültüleri fark etmedi. Kapının ardından çıkan, aslen tanımadığı fakat seyrek saçları ve vatkalı ceketinden aşına olduğu iskelet gibi bir öğretmen, "Sallanma, yürü şöyle!" diye burnu patlamış bir çocuğu çekiştiriyordu. Sanki Samet orada değilmiş gibi, tarafına bile bakmadan nöbetçi masasının önünden yürüyüp gittiler. Hoşlanmadı bu işten Samet, önündeki kitabı boyamaya koyulurken, "Cetvelin ayarını kaçırmıyaymıydın sen de..." diye düşündü, kendi kendine kikirdedi. Dayak yiyen çocuk kendisi olmadıkça gülmekten geri kalmazdı.

Okulun ikinci katında işler tıkrında gidiyor, gün sessiz sedasız akşama doğru sızıyordu. Ne müdür yardımcısının bahsettiği tebeşir talebiyle karşılaşmıştı, ne de torpilli sınıfa aksak bir heves duyuyordu. Önündeki kitabı boyamayı bitirmiş, nöbetçi masasının bitişiğindeki pencereden sokağı izlemeye koyulmuştu. Puslu manzarayı seyrederken kurduğu düşlerde bulutların üzeri dantelli örtüler, sokak direkleri disko toplarıyla süslüydü. Pencerenin çerçevesinden saçlarına düşen su damlaları bile dikkatini bozmaya kabil değildi. Disko toplarını canlı görmemişti daha evvel, televizyonda seyretmişti. Metal kürenin içine bir dünya rengin nasıl sığdığına aklı ermiyordu; nitekim öğrenmeye niyeti de yoktu. Dili yanmıştı bir defa. İki ay evveline kadar elektrik mühendisi olmak istediğini eş, dost ve akrabadan kimi bulursa deklare etmiş, fen bilgisi dersinde elektrik devrelerini işledikleri gün ise dünyası başına yıkılmıştı. Elektrik hiç de babasının anlattığı gibi hokus pokusla salonlarına gelmiyordu. Gerçi, kimi günlerde hokus pokus da fayda etmiyordu lambalarının yanması için. Dilekçeler yazılmalıydı yine, bir ton iş. Bu elektrik işi daha ilkokulda bu kadar zorsa, bunun mühendisliği becerilecek gibi değil, diye düşündü, yol yakınken vazgeçti. Bu defa kararını kimselere söylemedi. Artık bilmemek daha yeğdi, bıraksındı da o renkli küre nasıl ediyorsa dönsündü. Bildikçe daha da geriliyordu insan, kelimenin her manasıyla.

Samet, işi de yokken düşlerinde dolanadursun, gözlerini diktiği manzara o gün esaslı bir keşmekeş içindeydi. Semt pazarı, ilkokulun sırtında uzanan otoyol üstünde kurulmuş, kaynıyordu. Yaşlı kadınların adımları para bozdurmaya koşturan çırakların hızını kesiyor, asfaltın üzeri envaiçeşit meyve, sebze kabuğuyla rengârenk boyanıyordu. Semt sakinleri elbette iki karışlık pazar yerinin mahalli eşrafını biliyor, malı kelek çıkanı da gözünden tanıyordu, fakat tezgâhında kazağından gömleğine renk renk kıyafetler satan Trikocu Halis'in yeri başkaydı. Öyle ki, sırf Halis'in nükteli naralarını işitmek için pazar yerini arşınlayan bile çıkardı. O gün de sabit köşesinde, Samet'in nöbet kulesinin tam karşısında tezgâhına çıkmış, vatandaşa sesleniyordu. Neredeyse lokal bir espriye dönüşmüş "Canlarım canikolarım, tanesi elliden trikolarım!" nidaları bazen Samet'in kulağına değin ulaşıyor, o da köşesinde kıs kıs gülüyordu.

Halis'in tezgâhı, ödeme sırasını bekleyen müşterilerle cıvıl cıvıldı. Kimisi kendine, torununa, kimisi de kocasına kazaklar, tişörtler seçmiş; hepsi de rengârenk, ellerinde parıldıyordu. Havanın pusuyla, eli kulağında yağmurla besbelli kontrast içindeydiler. Civar esnafı, ellerindeki demode kıyafetlerle sinek avlarken, Halis ise tezgâhının tepesinde görüldüğü gibi ortalıkta bir nümayiş başlıyordu. Trikocu Halis'in seneler sonra sektörel toplantılara çıkıp nasıl it gibi çalıştığını, her pazartesi sabahı Toptancılar Çarşısı'na gün aymadan varıp en afili, janjanlı parçaları topladığını anlatacak hâli yoktu. Ötekiler gibi toptancının kapılarına bıraktığı iki parça uyduruk kıyafetle yetinmediğini kendisi bilse yeterdi, nitekim ayinesi de işiydi. Kitap, defter işlerini ilkokulda topyekûn bırakmasa bankalara genel müdür olacak adamdı.

Senelerden beri her pazar curcunasında Halis'e ve tezgâhındaki medcezure alışık olan ahali, aynı tezgâha tebelleş olan mütecaviz bakışları da artık yadırgamaz olmuştu. Yalnız tekstilciler değil, sinek avlayan bütün esnaf arkasından sayıyordu Halis'in. Onlara kalsa, Halis'in tezgâhından kendine abuk subuk üst baş alan vatandaşın nektarine ayıracak parası kalmıyordu. Bir nevi hipnoz yöntemiyle bu rengârenk tezgâh. Eli para gören bir Halis değildi elbet, fakat pazar yerinde para kazanıp, arkası kalın olmayan başka adam bulmak da olası değildi. Hâl böyle olunca, adamcağızın arkasından binbir iftira savurmak işten bile olmuyordu. O gün de Samet'in fırsat buldukça görevinden kaytarıp seyre daldığı ve düşlerinde alacalı disko toplarıyla süslediği tezgâh, civar esnafın nazarıyla sınanıyordu. Halis'in karşı çaprazında tezgâhını kurmuş Turşucu Turan, bir an oldu ki, hışımla doğrulduğu gibi önü kalabalık tezgâhın berisinde bitti. Kollarına vekâleten kuvvet gelmiş gibi alelacele lafa girdi.

"Ayıp olmuyor mu kardeşim, sabahtan beri yok caniko, yok maniko? Anamız, bacımız dolaşıyor bu pazarda!"

Arka cebinden çıkardığı para destesinin içinde yirmilik banknot arayan Halis, ilkin Turan'a saliselik bir bakış fırlattı, önüne döndü. Sessizce para üstünü denkleştirdi ve eli havada bekleyen yaşlı bir kadına parasını teslim etti. Ardından Turan'a dönüp şöyle söyledi, "Senin anan bacın dolaşıyor, benimkisi dolaşmıyor mu? Sen de, ben de ekmek peşindeyiz Turan kardeşim. Zoruna giden nedir?"

Turan gözlerini tepeye dikmiş, aslında hiç dinlemeyip yalnız lafının bitmesini beklemiş gibi daldı lâfa, “Başlatma kardeşine, pazar yerini ibine vitrinine çevirttirmem lan!” diye detone sesiyle gürledi. Onun lafı biter bitmez kalabalıkta Gömlekçi Haşim belirdi, bu defa o lafa girdi: “Açılın lan!” Hengâmenin ortasına düşen kalabalık huzursuz olmuş, dört yana dağılmaya başlamıştı. Halis bu defa tezgâhından inmiş, çırağını alelacele bir yere yollamıştı. Turan ve Haşim’in arkasındaki esnaf- lar birer ikişer arttı, gün boyu sinek avlayan kim varsa topladı. Halis iki adım öne çıktı, tiz sesi bile cümlelerini inceltiyordu, “Hayırdır canım, bir oldunuz da bana mı palazlanıyorsunuz? Topunuzu toptasam bir adam etmez, hangi birinizin suratına bakayım?” diye çıkıştı. Samet sesleri koridordan duyup cama çıkmış, dışarıdaki itişmeleri bir başına izliyordu.

Halis bu defa Turan’ın önüne dikilmişti. Kalbi delicesine atıyor, terliyordu. Meymenet yoksunu suratlar birer ikişer toplanmış, aralarına bilinmedik simalar da karışınca koca bir gruba dönüşmüşlerdi. Belli ki dışarıdan da adam çağrılmıştı. Halis’in karşısına dikilmiş ayrık sesler yoktu, tümü bütünleşmiş ve hasta, iş görmez bir beden olmuşlardı. Bir esnafın anlık öfkesi altına beceriksizce sakladıkları planı bir an evvel nihayete erdirmeye niyetlilerdi. Civarda kimseler kalmamış, pazar yeri Kuzey Dakota’ya dönmüştü.

Karşılıklı ağız dalaşı epey sürdü. Halis’in etrafını sardılar. Deri montlu, kaba kazaklı gövdelerin arasından bir el gözüktü aniden, Turan’la ittiği sırada Halis’in karnına iki el ateş etti. Bağırtilar sirenlere, ayak sesleri “Beter ol!” ünlemlerine karıştı. Hademesinden müdürüne bütün okul, pencerelere dökülmüş, olan biteni nefessiz izliyordu. Samet ise görevi başında, nöbet kulesindeydi. Halis’in karnından boşanan kanın bir kısmı tezgâhtaki trikoları bulaşmış, kalanı yere döşeli meyve kabuklarının üzerinden yokuş aşağı akıyordu. Halis’in çırağı geldiğinde ustasını yerde buldu; elindeki işe yaramazdı artık. Yere yıkıldı ufaklık, nutku tutuldu. Tetiği çeken parmakların sahibi çoktan topuklamıştı. Başiboş balık tezgâhına üşüşen martı sürüsünden başka şahit yazacak tek adam bulamadı polis memurları, semtin dört yanından kırkbeş kişi ifade verdi, fail bulunamadı.

Akacak kanı durdurmakla görevlendirilenler, akıttıkları kan kadar anılırlardı. Samet bunu daha kibar tabirlerle, hayat bilgisi dersinde öğrenmişti. Öğretmen Bey bu konuyu anlattığı sırada sınıfın kaloriferi çalışmıyor, içeride montsuz durulmuyordu. Evvelki ders Samet'in arka sırasında oturan Serhat'ı fena haşladığı için elleri ağrıyan öğretmen, tebeşiri İnek Özgür'e teslim etti, Özgür de iri harflerle toprakların savaşlarla kazanıldığını, zaferlerin de antlaşmalarla onandığını yazdı. Aylar sonra nöbetçi olduğunda tüm bunları anımsıyordu Samet. Ona anlatılanlar ile hayat bilgisini harmanlamış, nöbetçiliği, ikinci katın topraklarından mesul olmak zannetmişti. Savaşa girmeyecek, fakat içine düştüğü savaşları kazanmayı bilecekti. Başaramamıştı, öyle düşünüyordu. Nöbetçi kartını teslim etmek için müdür yardımcısının kapısını araladığında odanın boş olduğunu gördü. Kartı, kalın ciltli Milli Eğitim mevzuatının üzerine bıraktı. Mevzuatın cildine bulaşmış kan lekesini hiç mi hiç fark etmedi.

Kimi evlerin tuvalet penceresinden gözüken şimendifer, Ankara treninin teşrifiyle yeri göğü titretmiş, gecenin ağırlığı sokaklara üşüşmüştü. Mahallenin suları yine kesikti. Halis'in olayı her kulağa fısıldanmış, aynı süratle de unutuluvermişti. Hem Samet'in cinayeti anbean seyrettiği kimin aklına gelirdi, böyle şeyler hep uzakta yaşanır, başkalarının başına gelirdi. Trikocu Halis, olay yerinde hayatını kaybetti, ulusal gazete tüm mevzuyu bu cümleye sığdırdı, okuruna afiyetler diledi. Babası sanıyordu ki, Samet de olup biteni iki satırlık haber kadar bilecekti. Semt adlı küçük dünyanın insanları da, belki unutmayacaklardı fakat – sanki haberleşmiş gibi– Halis'in ve trikolarının adını anmaz olacaklardı. Çürük domatesler, defolu gömlekler yetecekti hepsine.

Sobanın odununu harlayan babası baktı ki Samet'in ağzını bıçak açmıyor, bir yoklayayım dedi. Bir yandan sırtırken şöyle sordu, "Nasıldı oğlum keşik işi; hiç sesin çıkmıyor, çok mu yordular?" Samet babasına döndü, suratı nöbetini tuttuğu koridor duvarlarını kışkandıracak denli ölgündü. Birkaç ahenksiz kelime sarf etti, yeniden elindeki püskülü soymaya koyuldu. Gündüz şahit olduklarından kendini sorumlu tutuyordu bir bakıma, oysa pazar yeri onun muntıkası mıydı sanki, ne yapabilirdi? Yine de içinin devinimi dinmek bilmedi. Yalnızca şunu düşünebildi, belki şimdiye elinde bir dilekçeyle, şehri çoktan terk etmiş Ankara treninde olmak daha yeğdi. Ankara'da metal disko topları binbir rengi etrafa saçabilirdi hem, en azından gerçeğini bilmedikçe bu ihtimali düşünmek güzeldi.

Ya da

Ayaz Yıldız

Fotoğraf

Dedemin kanserle boğuştuğu harika günlerdi. Halamlarda yatıya kaldığımız 3 ay, hedonizmi iliklerime kadar deneyimlediğim bir dönem oldu.

Aslında halamlarla aynı ilçede yaşıyorduk fakat ölüm döşegindeki aile büyüğünün sanırım her an yanında olmak istiyorduk. Keşke artık hep burada, bu Digitürk'lü, Playstation'lı, üç televizyonlu evde yaşasak diye hayaller kuruyordum. Öğlene doğru uyanıyor büyüklerden kalma kahvaltı sofrasında kuzenlerimle birlikte cümbüşlü bir kahvaltı macerası yaşıyorduk. Dedemin önceki hallerini hatırlamadığım için kanserli olmak onun bir kişilik özelliğiymiş gibi geliyordu. Kahvaltıdan sonra Tansu abim Playstation oynuyor ben de pür dikkat onu izliyordum. Futbolcu kartlarını alıp okul bahçesine kumar oynamaya gittiğinde ise Playstation da Digitürk de pofuduk koltuk da bana kalıyordu. Bir iki defa beni de yanında götürmüştü fakat son gidişimizde doğuştan tek kolu eksik olan Mehmet'e (Kolsuz Memet) üçkâğıt yapmaya çalışıp Mehmet onu tek eliyle dövünce eve tek kelime etmeden dönüp yatana kadar sus pus Playstation oynamıştık. Bir daha da beni yanında götürmedi.

Dedemi son kez görmek için eve her gün envai çeşit akraba, bazen de dedemi tıraş etmek için berber ve ağı kesici vermek için iğneci geliyordu. Bu hizmetler beni hem şaşırtıyor hem de şımartıyordu. Bir gün bu hedonizmin bedelini ödemem gerektiğini düşünmeden doludizgin yaşıyordum. Çok geçmeden bedel günü geldi.

Bir sabah annem tarafından erken bir saatte uyandırıldım. Eve gidip geleceğiz dedi annem. Bir elinde halamdan aldığı kaba poşet öbür elinde benim elim evin yolunu tuttuk. Poşette ne olduğunu, niye eve gittiğimizi sordum. Her şeyi merak etmemem gerektiği cevabını aldım. Eve vardığımızda annem hemen beni banyoya soktu ve çitileye çitileye yıkadı. Sonra poşetteki o şeyi çıkarıp kafama oturturdu. Simbad'ın şapkasına benziyordu. Poşetin içeriği bununla sınırlı değildi.

Üzerime beyaz şortum ve kareli gömleğimi de giydirdikten sonra poşetten star parçayı çıkardı. Kırmızı bir kaftandı bu. Annem onu da giydirdi. Bir kaftan için giymek fiili doğru olur mu emin değilim. Boynumda kaftanın yakalarını birbirine bağladı ve giymiş oldum. Kaftanın altında ezildiğimi hissettim. Çok büyüktü. Annem hadi dedi çıkıyoruz. Çok çaresiz hissettim. Yolda kimse beni görmesin istiyordum ama annem her gördüğü tanıdıkla konuşuyor ben de yanında utançla dikiliyordum.

-Sünnet mi ettiriyorsunuz?

-Yok. Dedemiz sünnetini görmek istemiş. Gönlü olsun diye Tansu abisinin sünnetliklerini giydirdik. Bizim sünnete daha var.

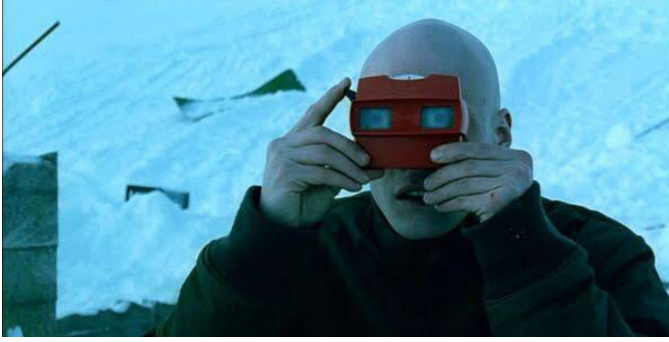
Halamlara gidene kadar yolda iki başka sünnet çocuğu ve ellerinden tutmuş annelerini görüyorum. Onların kombinleri bir bütün oluşturuyor. Benim ayağımda kendi ayakkabılarım üzerimde kendi kıyafetlerim, en üstünde de eski ve bana büyük gelen bir kaftan ve uyduruk bir şapka... Sünnet çocuğu gibi değil, okul müsamesinde sünnet çocuğunu oynayan çocuk gibi görünümüm. Yol boyunca utançtan boncuk boncuk terliyorum. Sonunda halamlara varıyoruz. Annem kapıyı yavaşça çalıyor. Antrede halamla fısıldaşıyorlar. Halam anneme kocaman bir bilezik gösteriyor. Salona giriyoruz. Dedem gırtlğından sadece halamın anlayabildiğı hastalıklı sesler çıkarıyor.

-Evet baba bak dedin ya Sercan ne zaman sünnet olacak diye. Bak sen aldıldın bunu, hadi tak torununa.

Dedem incelemekten neredeyse benimkiler kadar kalmış kollarıyla kendini doğrultuyor. Uzun bir uğraştan sonra bileziğı kutusundan çıkartıp bileğime takıyor. Düşmesin diye kolumu kıvrırmak zorunda kalıyorum. Elini öp diyorlar. Öpüyorum dedemin iskelet elini, başıma koyuyorum. O da beni öpüyor. Tansu mu bu diye soruyor. Akli gidip geliyor.

Kısa süren bu sünnet töreninin ardından kolumdaki bileziğı alıyor halam. Kutusuna geri koyup kaldırıyor. Ben de atıyorum üstümdeki sünnet kıyafetlerini fakat o kaftanın ağırlığını hala taşıyorum omuzlarımda.

Çok sevdiğim ve seveceğinizi düşündüğüm 6 yönetmenin beni boşluğa düşüren, göz ardı edilmiş çıkış filmlerinden bahsedeceğim: İç burkan ilk filmler.

1-Bembeyaz Bir Karanlık: Noi Albinoi

Balıkçı kasabasında, bir benzin istasyonunda çalışan Iris'le kaçmayı hayal eden Noi'yi ve onun garipliğini, uyumsuzluğunu merkeze alıyor

film. Noi'nin düşünceleri, eylemleri dışında görünüşünün de garip olmasıyla ilgili Dagur Kari, uzaylıya benzetmek istediğini ve Noi'yi gri-beyaz tonlarının içindeki monotonluğa hapsedmek istediğini söylüyor. Bembeyaz bir karanlıktan oluşan filmde bu rengin dışına çıktığı tek bir sahne var, o da filmle ve sonuyla ilgili keskin bir ipucu veriyor. Ayrıca filmde teknolojiyle ilgili herhangi bir şey olmaması, filmi zamansız bir atmosfere oturtuyor. Filmin müzikleriyse filmin aksine çok sıcak ve Noi'nin gitmek istediği yere ait. Herkese ve her şeye kafa tutan Noi'yi, Iris'i ve Dagur Kari'nin alaylarla ve kara mizahla dolu bu derinlikli ilk göz ağrısını seyretmemiş olanlar daha fazla ertelemesin.

"Evlenmeyin ya da her ikisi için de pişman olun. Dünyanın aptallığına gülün, pişman olun. Onun için ağlayın, yine pişman olun. Kendinizi asın, pişman olun. Kendinizi asmayın, yine pişman olun. İşte sevgili dostlarım tüm insanlığın, bilgeliğin özü."

-Noi Albunoi (Dagur Kari)

-İzlanda

-2003

-90 dakika

2-İsminin İçine Oturan Bir Film

İsim ve film uyumuna her zaman rastlamıyorum. *It Felt Like Love*, ismi kadar güçlü, isminin içine oturan bir film. Ergenlik çağında yalnız bir kız olan Lila, içinde bulunduğu yazı, bekaretini kaybedeceği yaz olarak

belirler. Seks konusunda iyi olduğu arkadaşı Chiara'ya özenir, onunla sık vakit geçirmeye başlar. Neredeyse herkesle yatmış olan, kendinden yaşça büyük olan Sammy'ye ilgi duymaya başlayınca Lila'nın cinsel fetih girişimleri onun sınırlarının öte-

sine, keşfedilmemiş bölgeye doğru gider. Çoğunlukla filmler, seks ve bedenle ilgili aynı formülleri takip ederken *It Felt Like Love*, bir gencin ne yapmak istediği ile ne yapmak istemediği arasındaki boşluğa götürüyor bizi. Eliza Hittman şu ana kadar çektiği üç filminde de bedene dair güçlü bir tavır sergiliyor ve sinemada alışık olunan beden formülünü darmaduman ediyor. Diliyse bana çokça Celine Sciamma, Claire Denis ve Ulrich Seidl gibi güçlü isimleri anımsatıyor. Filmin görüntü yönetmeni Sean Porter ise Eliza Hittman kadar güçlü, filmle ilgili bir o kadar fikir sahibi olduğunu yakaladığı detaylarla bizi terli, nemli bir yazın monotonluğuna hapsediyor. Ayrıca *New Yorker*'a göre "Son 10 yılın en iyi 27 filmi" listesinde Eliza Hittman'ın *It Felt Like Love* filmi; Sofia Coppola, Josephine Decker, Petzold, Scorsese, Wes Anderson, Bruno Dumont, Leos Carax, Spike Lee, Panahi, Porumboi, Lucrecia Martel'le birlikte anılıyor. *It Felt Like Love* uzun bir süredir Mubi Türkiye'nin koleksiyonunda. Filmle ilgili okuduğum bir yazıda şöyle diyor: "Hittman'ın gözleri bu filmi taşıırken Lila'nın, omuzlarında dinlememize izin vermesini seviyorum. Her şey ne gördüğü ve neyi özlediğiyle ilgili." İyi seyirler. Tabii böyle bir şey mümkünse.

-It Felt Like Love (Eliza Hittman)

-ABD

-2013

-82 dakika

3-Yaramaz Bir Aşk Şiiri ya da Kırık Bir Fincan: Boy Meets Girl

Carax'ın 22 yaşında çektiği 1984 yapımı Boy Meets Girl, kendini ciddiye almayan orijinal bir depresifliğe sahip. Filmin kah-

ramanı Alex, filmde Carax'ın bu filmi çektiği yaşta ve bir nevi Carax'ın yapmak istediğini hatta yaptığını yapmaya çalışıyor. Denis Lavant'ın canlandığı Alex karakterinin halet-i ruhiyesi bana bolca Truffaut'nın alter-egosu Antoine Doinel'i anımsattı. Filmse yeni dalganın öncülerinden olan Godard ve Truffaut'ya göz kırpmayı ihmal etmiyor. Okuduğum yazılarda Bergman'ın sinemasına benzeten bile olmuş ama bana kalırsa Carax, Bergman kadar güçlü ama ondan daha orijinal bir dile sahip. Bu yersiz kıyastan sonra devam edebilirim. Bence Nicoles Roge'in Paul Bowles'in "The Sheltering Sky" kitabından uyarladığı Bad Timing filmiyle benzerlik taşıyor. İki filmdeki karakterler de karşısındakine karşı aynı şekilde sitem ediyor: "Seni seviyorum ama seni sevmeyi sevmiyorum." Ve filmin devamında geçen "Aşk acısı çekiyorum ve bu acıdan mahrum kalmak istemiyorum." sözüyle karakterlerle, bize ne seyrettiğimizle ve filmin belirsiz rotasıyla ilgili ipucu veriyor. Film replik/diyalog konusundaysa "az ve öz" olmayı tercih ediyor ve ustalıklarla bunu beceriyor. Filmde karakterler kadar nesnelerin konuşması da cabası; Alex, Mireille'la ilk kez aynı ortamı paylaşıyor ve gitgide heyecanı artıyor, heyecanına mutfaktaki çaydanlığın ıslığı eşlik ediyor. Aslında birçok seyircinin bu filme yönelmesinin sebebi Carax'ın sonraki yıllarda çektiği Mauvais Sang, The Lovers On The Bridge ve Holy Motors'un büyüyle ilgili. Filmle ve bu iki nefis oyuncuyla ilgili çokça şey söylenebilir ama artık sizi baş başa bırakıyorum. Benzersiz ve eğlenceli olan Leos Carax'ı, Boy Meets Girl filmini ertelemeyin.

"Çok fazla tutku var, ancak ufak tefek şeylerle harcanıyor."

-Boy Meets Girl (Leos Carax)

-Fransa

-1984

-100 dk.

4-Küçük Hayatların Büyük Çöküşü: Winter Brothers

Kısa filmleriyle bolca övgü toplayan Palmason, ilk uzun metrajında 16 mm kamerasını küçük hayatların büyük çöküşüne çeviriyor. Winter Brothers, hayranlıkla seyredeceğiniz görüntüler ve ses manzaralarıyla dolu. Yeni yetme bir sinemasever olarak Palmason'u ilk 2019 Filmeki-

mi'nde, ikinci filmi A White, White Day'le tanıdım ve dumura uğradım. 2019, sinema açısından çok güçlü bir sene olmasına rağmen beni en çok etkileyen film A White, White Day oldu. Onun etkisiyle Palmason'u araştırmaya başladım ve Winter Brothers'ı seyrettim. Bazen

kimsenin keşfetmediği, az ilgi gören şeylere ilgi duyduğumda garip ve kötü hissediyorum. Bir deli, benim sevdiğim şeyle aramdaki bağı güçlendiriyor ve ondan bahsetmeme sebep oluyor. Burada da beni en çok fişekleyen Sean Baker'ın filmle ilgili övgü dolu yazısı oldu. Winter Brothers ise Palmason'un sonraki filminde dediği gibi bembeyaz bir günde geçiyor. Palmason, İzlanda'nın herkesin hayranlık duyduğu kışında bizi ürkütücü bir kan davasına ve iki kardeşin rutinine, alışkanlıklarına götürüyor. Filmin sinematografisi ne kadar rahatlatıcı gibi olsa da hikâyesi boğaza yapışıyor, huzursuz ediyor. Bazı filmler sizi çok etkilendiğinde, yaptığınız tek şey susmak, boşluğa dalmak oluyor. O yüzden bu filmde pek bahsetmek istemedim, direkt buraya bırakmak istedim. Çünkü kitapta da dediği gibi "Kelimeler, bazı anlamlara gelmiyor." yazıp, yersiz bir son yapmadan önce şunları hatırlatayım: Winter Brothers Locarno ve Toronto Film Festivali'nin seçkinde yer aldı. Ardından 37. İstanbul Film Festivali'nde çok sevdiğim Chloe Zhao'nun The Rider filmiyle ve o senenin cevherlerinden ve Altın Lale'nin sahibi Western'le yarıştı. Ardından Ankara Film Festivali'nde başka bir cevher olan, içine düştüğüm Araby'le yarıştı. Daha çokça festivalden övgüyle döndü. Listenizin başına bu filmi almayı unutmayın.

"Özür dilerim."

-Winter Brothers (Hlynur Palmason)

-İzlanda

-2017

-100 dk.

5-Karanlık Bir Mücevher: Red Road

Red Road, “İç Burkan İlk Filmler” başlığının şeklini değiştiren sert bir film. Andre Arnold’un 45 yaşında çektiği kışkırtıcı ilk uzun metrajı adını Glasgow’daki kötü şöhrete sahip, yıkılmış Red Road’tan alıyor. Tekinsiz atmosfere sahip olan Red Road’un baş karakteri Jackie, işi gereği kamerasına takılan, bir daha asla görmeyeceği ve görmemeyi umduğu adamla yüzleşmek zorunda kalıyor. Jackie karakterine can veren Kate Dickie, canavar gibi performans ortaya koymuş. Ayrıca Andrea Arnold’un sınırları ve ilişkileri zorlayan ilk filmi Red Road, Dogma 95 hareketinin yöntemlerini (İç organlardan elde tutulan kamera çalışmaları ve doğal ışıklandırma dahil) kullanıyor ve bu esrarengiz gerilim, ürkütücü ve kışkırtıcı beklenti duygusuyla doluyor. Red Road, sizi Glasgow’un ücralarında kısılcına alıyor ve gerçek bir karanlığa sürüklüyor.

-Read Road (Andrea Arnold)

-İngiltere, İskoçya

-2006

-113 dakika

6-Yeni Dalganın Atası: La Pointe Courte

Fransız yeni dalgasının atalarından olan Agnès Varda, ilk uzun metrajında kamerasını Fransa'da, bir Akdeniz kasabasında/balıkçı köyünde sallantıda olan bir evliliğe çeviriyor. Varda, stilize bir dille, karmaşık/sancılı olan bu ilişkiyi derinlemesine işliyor. Kendine has bir şekilde evli bir çiftin inine giren Varda, sadece bununla yetinmiyor, Sète halkının günlük mücadelesi ve mekana dair belgeselvari bir bakış sunuyor. Daha ilk filminde incelikli bir iş çıkaran Varda, zannımca 1966 yapımı Bergman'ın Persona'sına -ve bu sularda yüzen çokça filme- ilham kaynağı oluyor.

-La Pointe Courte (Agnès Varda)

-Fransa

-1955

-80 dakika

Yazımı Hiç Okumayacak Eski Sevgilime

Günsu Özkarar

Deneme

“Hayır yani bir ayrılık yasası çıkmalı.”

Telefonu üçüncü kez açıp kapıyordu. Dördüncü deneyişinde telefonun tamamen kapanacağından bihaber...

“Sadece evlenip boşananlar için değil. Üç aylık, iki aylık hatta bir haftalık ilişkiler için de.”

Soluğunu tuttu. Kalbi çok sıkıştığında yapardı bunu. Bünyesi tekrar yaşama tutunmak için heves kazansın diye. Çarpıntı; bir nevi yorgunluk, ölme isteği demekti onun için.

Neticede kalp kafayı yiyor o an. Sizi tüm telkinsizliği ile hırpalamasına ramak kalmış olabilir. Ona bir hatırlatma niyetindeki soluk tutuş yani.

Ayrılık sonraları insan çok kötü oluyor. Kendisinden çok şey gitmiş oluyor. Engelli birine dönüşüyor her anlamda. Anlaması güçleşiyor, çünkü zihninin büyük bölümünde hep o kişi var. Hareketleri yavaşlıyor, çünkü bedenen bir yoksunluk söz konusu.

Duştan çıktı mesela. Bin saat elini kokladı. Onun sabunu gibi kokuyormuş eli. Onca yıldır kullandığı bir duş jeli nasıl eski sevgilisinin sabunu gibi kokabilir ki...

O avucunun içini koklarken saniyede kimler neler keşfediyor, hangi diller ezberleniliyor, kaç kitap okunuyor, ne aşıkları bulunuyordu kim bilir... Belki de aptal dediklerimiz hep ve sadece aşık olanlar. Bırakılanlar. Olabilir yani. Boşuna aptal aşık denmiyor. Aşka düşenler aptal olur.

“Aptal olmamanın da bir yasası çıkmalı.”

Gördünüz mü? Zihninin işleyişi bile mantıksız. Ayrılık yasasını anladık ama aptal olmama yasası ne ola ki? İşte bunlar hep yoksunluk, hep nesne kaybı.

Komik olan ne biliyor musunuz? Sanki annelerimizin karnından tek başına çıkmıyormuşuz gibi her kendi kendimize kalışımızda afalliyor oluşumuz. Beşik kertmen değildi ki o senin. Beşik kertmense bile anne karnından birlikte çıkmadınız ki... Adı üstü beşik. Yine de bir ayrılık yasası çıkmalı.

Çünkü insan bir diğeri için öldüğünde kendisini tekrar doğurması çok zaman alıyor. Karşıdakini hırpaladığı kadar hırpalanmış oluyor. Kızdığı kadar kızılmış, eksilmiş oluyor. Hadiiii, sonra başlıyor duvarlara resimler, peçetelere şiirler. Duyulsun aşkımız duyulsun. Duyulsun sözlerimiz.

Masaya ondan bir bilemedin iki fazla kibrit dizdi. Tepedeki lamba sonuna dek açık. O yine de fener tuttu kibritlerin üstüne. Işığı da algılayamıyor belli ki. Kibritlere dokunarak tek tek saydı.

“Propolis damlam, diş macunum, kitabım, Beyaz-Kırmızı-Mavi DVD üçlemesi. O da güzeldi be.”

Beşinci kibritte takılı kaldı.

“Bir de cd’m. O cd’yi ona güvendiğim için vermiştim. Onun için hiç ölmem diye düşünerek vermiştim. Çünkü o cd’de ben de ufak bir zil çalıyorum. Anısı var.”

Beşinci kibriti kırdı. Gitti içerinden bir kâğıt kalem aldı geldi. Telefonuna baktı göz ucuyla. Yok, hâlâ açılmamıştı telefon. Ne zaman bir ayrılık yaşasa telefonu bozuluyordu, ne saçma. Manyetik Alanın Yası gibi bir şeydi bu herhalde. Telefona da kızamadı. Kâğıtları koydu önüne. Bir mektup yazsa... Gerçi ikisi de karşılıklı ölmüş gibiydiler. Ölen birine mektup yazılır mıydı? Ya da ölmüş birinden mektup gelir miydi?

Bir türlü bilemedi ne yapacağını. Dışarıdan kuş sesi geldi. Gece gece ne kuşuydu bunlar? Belki de telgraf kuşları işte... Haber kuşları... Ufak bir umut. Belki okurdu. Okuyup kurye yollardı belki. İçine de bir not yerleştirirdi kim bilir. “Üç vakte kadar dirilir, bir kez daha konuşuruz.” Öyle ya birer hatırlatıcıydı eşyalar.

Evet evet cesareti geldi. Yazacaktı. Yazdı. “Yazımı Hiç Okumayacak Eski Sevgilime.”

Sena elen

Fotoğraf

Sercan Tunalı 14 Nisan 1983'te, Edirne, Keşan'da doğdu. Antalya'da Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim bölümünü kazandı. Ardından 2001-2002 eğitim yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Animasyon (Çizgi Film) Bölümüne üçüncü olarak girdi. Yurtiçi ve yurtdışı birçok festivalde filmleri gösterildi ve ödüller aldı.

Özge Öztürk: Sence dünya ne renktir?

Bence dünya turkuvaz rengindedir; hem okyanusların hem de ormanların karışımı bir renk.

Nilgün Köşker: Sanatınızda olan başarınıza neler etkili oldu?

Farklı ülkelerde aldığım eğitimler ve farklı kültürleri tanımanın büyük bir etkisi olduğunu düşünürüm.

Güldane Şahin: Kendi çizgisini oluştururken ilham aldığı kişiler var mıydı?

Picasso, Escher, Miro gibi ressamlardan etkilendim.

Erman Bağrı: Son bir şey çizeceğini bilseydi o ne olurdu?

Dünya küresi çizmeyi çok seviyorum. Bir gün en son çizmek isteyeceğim şey dünya olurdu.

Zehra Kabak: Sercan Tunalı için sanat neyi ifade ediyor?

İçimizdeki açlığı ve bu açlığın hiç bitmemesiyle hayalimizdeki doyuma ulaşamamak. Hep yolda olmak, öğrenmek, öğrenci kalmak.

Sabah güçlükle yatağından çıktı. Banyoya gidip elini yüzünü yıkadı. Kuruladı. Mutfığa geçti. Yavaş yavaş, otura kalka kahvaltı hazırladı. Tek başına yedi. İlaçlarını aldı; bir, bir, bir. Yine yavaş yavaş, otura kalka masayı topladı.

Salona geçti. Radyoyu açtı. Bu sabah sanat müziği programı vardı. “Bir garip yolcuyum, hayat yolunda.” diyordu Behiye Aksoy. Ona eşlik ederken dikiş kutusunu aldı. Pencerenin önündeki koltuğuna oturdu. Torununa aldığı hırkaya kurdeleler ekleyecekti. Bu yaşta zorluyordu böyle işler. Yine de yapıyordu. Hem zaman geçiyordu hem de oldu olası çocukları sevindirmeyi severdi. Zaten boş duramazdı. Zaman zaman “Onca emek neye yaradı, ortada ne var?” derdi içinden. Böyle düşüncelere daldığında çocukları gelirdi aklına. Onları sevindirmek şöyle dursun büyütmek bile hiç kolay olmamıştı. Zor bir evliliği olmuştu. Yine de boşanmayı tercih etmemiş, çocuklarını öyle ya da böyle babasız büyütme istememişti. Hayalindeki gibi bir evlilik yaşamamıştı. Dağınık ve gürültülü bir hayattı onlarınki. Bu ev ortamına rağmen oğlu da kızı da istedikleri mesleğe sahip olmuşlardı.

Çocukları da onun gibi boş duramazlardı. Hep bir uğraşları olurdu. Emekliliklerinden sonra bile çalışmaya devam ediyorlardı. Kızı internet radyolarından birinde program yapmaya başlamıştı. “Büyüklerle Masallar” adlı programı yapıyor, her seferinde bir masal aracılığıyla çeşitli konular işliyordu. Annesine de kendi programlarını dinleyebilmesi için laptop kullanmayı öğretmişti. O da her sabah radyodaki programı bitince laptopu açar, kızının programlarından birini dinlerdi.

“Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben halime.” diyen Müzeyyen Senar onu gündüz düşlerinden uyandırdı. “Etmedim şikâyet.” diye geçirdi içinden. “Artık ağlamıyorum da.” dedi kendine, ağladığı günlere üzüntüyle iç geçirerek.

Kurdele işi bitince dikiş kutusunu kaldırdı. Radyoyu kapattı. Laptopu açtı. Kızının programının yeni bölümü vardı. Onu dinleyecekti. Gözüne ‘Sevgi Masalı’ programı takıldı. Bunu defalarca dinlemişti, her seferinde ilk kezmiş gibi. Dayanamadı. Eli ‘Sevgi Masalı’na uzandı. Yenisini sonra dinlerim diye düşündü.

“Merhaba, ‘Büyükklere Masallar’a hoş geldiniz, her zamanki sorumuzu sorup, yanıtlayarak başlayalım programa. ‘Masallar çocuklar için midir?’ (...) Hayır.

Gününüzün güzel geçtiğini, yarınınızın bugünden daha güzel geçmesini umarak programa başlıyoruz. Aslında önce bizi yeni dinlemeye başlayanlar için programımızı neden hep aynı soruyla açtığımızı bir kez daha hatırlayalım. Masallardaki dünyayı unutmamak için. Masal kahramanlarının her şeye rağmen vazgeçmediğini hatırlamak için. Çocukken içine girmek istediğimiz o dünyayı unutmamak, içimizdeki çocuğı ayakta tutmak için.

Eveeet, bugünkü konumuz: ‘Aramak.’

Saatler saatleri, günler günleri, aylar ayları, yıllar yılları kovalarken insan hep aramış. Kimi zaman bulmuş aradığını, ya da bulduğunu sanmış. Kimi zaman tam elinin ucundayken kaçırmış aradığını. Kimi zaman gözünün önündeyken görmemiş onu. Kimi zaman da elinden koparıp almışlar bulduğunu. Aramış, aramış, aramış; neyi aradığını unutacak kadar aramış... Çöllere düşmüş, Mecnun olmuş; dağları delmiş Kerem olmuş. Yollara düşmüş, Evliya Çelebi olmuş; Düşüncelere dalmış, Yunus Emre olmuş, Hayyam olmuş. Daha niceleri olmuş ama aradığını bulduğundan hiç emin olmamış. Yalnızca çocukluğunda, çocukken bulmuş aradığını. Büyüdükçe uzaklaşmış aradıkları. Büyüdükçe görünmez olmuş, duyulmaz olmuş, elle tutulmaz olmuş. Kimi vazgeçmiş aramaktan, kimi inadına aramış. Yine arayanlardan biri düşmüş yollara... Onun yol maceraları masal olmuş. Haydi gelin, o yollarda ne varmış, bu masal bize ne anlatırmış, bakalım.

Az gitmiş, uz gitmiş; dere tepe düz gitmiş. Bir de bakmış ki dünyalar ötesi yol gitmiş. ‘Burası da neresi?’ demiş içinden.

O yana dönmüş, bu yana dönmüş, uçsuz bucaksız yollar görünmüş, ‘Bu yolların birinden gitmeli ama hangisine yönelmeli?’ diye geçirmiş içinden. Karışmış kafası bu yüzden.

Sonra hatırlamaya çalışmış, nereye gittiğini, yola çıktığındaki hedefini. ‘Nereye gidiyordum ben acaba, nereye giderken geldim buraya?’

Bu işte bir gariplik varmış, çünkü hiçbir şey hatırlamamış. ‘Düşünerek zaman kaybetmemeli, en iyisi yola devam etmeli.’ diyerek kendi kendine bir adım atmış.

Bırakmış kendini adımlarına; bir sağ bir sol, bir sağ bir sol... Derken önünde kalmış tek bir yol. Yola doğru dikmiş gözünü, o anda hatırlamış bilgenin sözünü: ‘Bir sıkıntıya düştüğün zaman, birçok çözüm yolu arasından seçmelisin bir tanesini; senin için en iyisini. En iyisini bulabilmek için de kararlarına güvenmekten vazgeçme.’

İşte az önce, böyle kararlı bir adım atmış, onca yolun içinden doğrusuna ulaşmış. şimdi de merak ediyormuş bu yolun sonunu, acaba nereye varacakmış yolculuğu.

Devam etmiş yürümeye, yürürken de hep bakmış ileriye. Baktıkça renklenmiş yolun sonu, renklendike hızlanmış soluğu. Çünkü hatırlamış yolculuğunun nedenini, amacı aramakmış kaybettiği sevgiyi. Farkettiğinde kaybettiğini gitmiş bilgeye, bir bir anlatmış yaşadıklarını, nasıl yalnız kaldığını.

Bilge üzölmüş dinlediklerine, ‘Kendine zaman tanımalısın, önce kendini tanıyıp keşfetmeli, bulmalısın içindeki sevgiyi, yani insan önce kendini sevmeli.’ Düşünürken bilgenin söylediklerini, o renkli dünyada buluvermiş kendini. Burası çok ilginç bir yermiş, çevresindeki herkes kendisiymiş. Her kendisinin yanında başka bir arkadaşı varmış. Her arkadaşına bir iyilik yapmaktaymış. Bir yanda birinin gözyaşını siliyor, öbür yanda diğerinin yarasına ilaç sürüyor, başka bir yanda çiçeğe su veriyormuş. Tüm bunları yaparken de çok mutlu görünüyormuş.

Sürekli gülüyor, güldüke yüzünde güller açıyormuş. Arkadaşları da aynı kendisi gibi güldüke güzelleşiyormuş. şaşırıp kalmış bu işe, kendisinden varmış yüzlerce, üstelik hepsini izliyormuş kendisi de.

Yine karışmış kafası, gidip bilgeye danışmalı diye düşünürken birden iek almış bir başka kendisinden. şaşkın bakarken ona, gülümsemiş kendisi karşısında. ‘evrene dağıttığın tüm iyiliklerin, içindeki sevginden geliyor. Ben seni, sen beni sevdiğin için sevgi dönüp dolaşıp içinde büyüyor.’

Son sözünü söylerken kendisi kendisine, bir ışıık almış gözünü. Işığa çevirmiş yüzünü... Gökten üç sözcük düşmüş: Çocuk, Sevgi, Yürek. Çocuk, içindeki çocuğu uyandırсын diye! Sevgi, yüzüne gülücükler olsun diye! Yürek, içini ısıtsın diye! Sevgiyi bulan ermiş muradına, hep birlikte çıkalım kerevetine. Selam olsun sevgiyi arayan herkese...

İşte böyleeeee... Saatler saatleri, günler günleri, aylar ayları, yıllar yılları kovalarken insan hep bu masaldaki gibi arayıp durmuş. Çocukken bulduğunu da büyüyünce kaybetmiş. Bundan mıdır, 'Şimdi çocuk olmak vardı...' dememiz. Sanki yalnız o zaman bulunur arananlar. Belki de yalnız o zaman kıymetlidir bulunanlar. Ya da bulduklarımız, büyüdükçe kıymeti bilinmediğinden akıp gider avuçlarımızın arasından. Gözümüzün görmemesi, kulağımızın duymaması, elimizin tutmaması belki de bundandır. Belki de... Kim bilir!"

"Kim bilir!" dedi yüksek sesle. O sırada kapı çaldı. Bugün kardeşi uğrayacaktı. Yavaş yavaş kalktı. Dizleri zorluyordu. Kalktığında zor adım attı. Yavaş yavaş kapıya doğru gitti. Açtı. Kardeşini selamlarken "Sana bir anahtar versem iyi olacak." dedi. Sarıldılar, gülüştüler. "Eee-ee, ne var ne yok?" diyerek salona yöneldiler.

Fısıldaşan damlacıkların ordusu tüm şehri kaplamaya başlamış... Gecenin dinginliği içinde tümünden asfaltı abluka altına almış, kaldırımın tüm çatlaklarına sızmayı başarmış yetenekli bir ordu... Şehrin dışındaki istasyonda bir tren düdüğü işitiyordum... Kısa kısa 2 kez, art arda çaldı makinist düdüğü. Ordu siperlere yatmış, gelen kokuyu 35 km öteden tanıyor. Her bir şeyi baştan bir kez daha tatbik etmeli. Yavaş, sessiz, hissettirmeden, tüm her şeye nüfuz etmeli diye geçti her bir damlacığın zihninden. En derinlerde yatan şüpheye mahal vermeden... Teyakkuzda daima. Aç bir kartalın avına en sert pençe darbesini atmasına ramak kala. Buz kesmiş suyun yüzlerde yarattığı ısırtığı hafızandan çıkarma... Ellerin tutsak olsa bile yapmayı istemediğin şeye, gene yapacaksın...

Gecenin hafifleyen tüm çivit mavilikleri, üzerine batacak, hafifliğini unutturacak sana. O zaman sabrın sınanacak tümünden karanlıkla... Tek bir ışık tanesi görmeyen gözlerin, sana yalan söylememek için birbirleri ile yarışacak. Ay parçalanacak, bildiğin tüm yıldızlar toz olacak, kaybolacak sen yerlerini belleğine kazımış olsan bile... Yanık bir koku saracak etrafını, çek içine var gücünle nefesini... Aaa bak gene o tren düdüğü sesi...

Geldiğin yeri unutmaya başlayacak...

Gitmeye çalıştığın rotadan şaşacak...

Kımıldayamayacaksın, tüm havanın çevreni doldurduğu o muazzam denklemin içinde...

Nefes mi? Onu çoktan geri vermeyi unuttun bile... En son aldığın kokuyla beraber sarmal bir silindire doluştu, su dolu bir labirentte çıkışı bulmakla meşgul... Yani senden önce daha hayati bir meselesi var artık...

Ne kadar yok saydığın ancak hiç saymadığın o anların tadı var şimdi damağında... Nasıl bir şey bu... Pek pür bir şey... Tadı eşsiz mi? Belki...

Gene o tren düdüğü sesi...

Hiç akar mıydı birlikte yaşanan anıların zamanı geriye doğru...
Neden akmaz ki? Sor bunu zihninin ışık hüzmeleri vurmaya o eşsiz yerine...

Bu üzerine basan hayalet aldı bütün o güzel zamanları bizden...

Geriye bir adım atacak toprak... Un ufak edilmiş zamanların zerrecikleri...

Onlar, akıyor şimdi falezlere çarpan gün ışığının son ulaştığı zerreciklere...

El değmemiş tüm yaklaşmalar üzerine serpilen sis zerreciklerinden bir demet armağan bırakılmış... Bedenin soğuk terleri üzerine...

Bir İntiharın Fotokopisi

Şiir

Mehmet Emin Karaynir

Bir intiharın fotokopisini çekmek istiyorum.
Fakat ellerim titriyor, neden bilmiyorum.
Çözebilseydim belki de bu boğazımdaki düğümü;
Kurumuş boğazıma getirebilseydim birkaç damla tükürük,
Tükürseydim hayatıma,
Tükürseydim de kurumadan ölebilseydim belki.
Belki titremezdi ellerim.

Şuramda bir şey var, şuramda...
Ne olduğunu bilseydim bu kadar acı çekmezdim.
Bu kadar acı çekmeseydim oturup intihar etmezdim.
Ah bir de titremeseydi ellerim.
Oysaki babamın intihar ettiği yerdeyim...
Keşke ben de babam kadar cesur olabilseydim.
1 Mart sabahı bileklerimden akan kanın beyaz bir fayansı kırmızıya boyadığını izleyebilseydim.

Sigara içerdi babam,
Ve ben sigaraya başladım sırf babam koksun diye odam.
1 Mart sabahı doğmuştu ve yine 1 Mart sabahı ölmüştü aynı adam.
Ve ben bir martın gelişi gecikiyor diye bütün 29 Şubatlardan nefret ettim.
Keşke ölmeden önce en son ne düşündüğünü,
Ve bana sormadan nasıl öldüğünü bilebilseydim.

Ben, hayallerim hep arka cebimde gezdim.
Hepsinin üstüne oturdum ezdim, hiçbirini gerçekleştiremedim.
Ben, bu dünyada kendim hariç kimseyi öldürmek istemedim.
Biliyorum her şey için geciktim.
Keşke bir yerlerden geç kâğıdı alıp her şeye yeniden başlayabilseydim.

Baba bak, yağmur yağıyor,
Hiç düşündün mü baba sen de?
Yağmurla ıslanmış bir pencereyi izlerken insan neden umutla dolar diye?

Biliyorum baba, konuyu değiştiriyorum.
Ölmeyi isteyecek kadar çok acı çekiyorum.
Ama ellerim titriyor, tırnaklarıma bakıyorum,
Tırnaklarımın arasındaki kire,
Hayata tutunmaya çalışmamdan dolayı bu kir.
İşte bu hayatımın en çirkin özetidir.

Beynimde hedefi tutturamayan oklar,
Gözlerimde sen öldüğünde bile akıtmayı beceremediğim yaşlar,
Hafızamda zamanın taramış olduğu hayatlar,
Korkaklığıma gülümsüyor banyodaki eşyalar.
Ve kafamı kurcalıyor saçma sapan sorular.

Bir damardan ne kadar kan akabilir?
Ve bir insan kan kaybından en fazla kaç kilo verebilir?
İntihar, yeni bir diyet türü olarak literatüre girmelidir.
Beyaz renkli kare bir fayansın ne kadar sürede kırmızıya boyanacağı da ancak intihar edilerek öğrenilir.
Oysa, intiharın modası geçeli çok oluyor.
İnsanlar artık yaşamayı seviyor.

Eminim baba,
Artık eminim.
Oturdum oturduğun yere,
Uzattım ayaklarımı uzattığın yere...
Ben, bu hayatta her şeye hep hazırlıksız yakalandım.
Kaç tane at gözlüğü taktım yine de önümü göremedim.
Hazırım artık intihar etmeye,
Yavaşlatılmış sıkıcı bir film gibi ölmeye.

Baba! bileklerimi kesiyorum,
Hüznünü hüznümle besliyorum,
İadesi olmayan bir uykuya hazırlanıyorum.
Yazık!
Bembeyaz fayansı hayatım gibi kirletiyorum.
Bir tabutun içinde sıkışmak gibi bir his var içimde,
Üşüyorum.
Tıpkı ısıtılan bir odanın bilmediğim bir yerinden soğuk hava almasına benziyor,
Bu bir yandan ısınırken üşümek.
Üşüye üşüye ölmek.
Üşüyorum...
Acıdan yontulmuş bir heykel gibi duruyorum.
Senin için akıtmadığım gözyaşlarımı kendim için akıtıyorum.
Zaman donan bir sıvı gibi ağır ağır katılaşıyor,
Ölüyorum.
Ölüm, hayatın sonuna konan basit bir nokta,
Bir miras, babadan oğula...
Ben de bu mart akşamı senin koyduğun noktayı devralıyorum.
Bildik kokular, bildik eşyalar çarpıyor gözüme.
Her şey bildik.
Bedenime bakıyorum, yıllarca beraber yaşadığımız bedenime,
Yabancılık çekiyorum.
Korkudan gözlerimi kapatıyorum,
Bir daha açmıyorum.

Dalga dalga iliklerime işliyor soğuk.
Alnımdan yağmur gibi boşalıyor ter, üşüyorum.
Bembeyaz zemine kanla karışık yağmur yağıyor,
Zemin kirlendikçe ben yaşamdan temizleniyorum.
Bir papatya falına bakar gibi düşen kan damlalarını sayıyorum.
Babana kavuşacaksın, kavuşmayacaksın,
Kavuşacaksın, kavuşmayacaksın...

Baba, üşüyerek ölmek istemiyorum.
Baba!
Geliyorum baba, geç kaldım kusura bakma...

